

LAPSEMME

2 | 2019

Mannerheimin Lastensuojeluliiton jäsenlehti

PSYKOLOGI

LEE A MATTILA:

”Palauta yhteys
lapsen, jos
kuohahtaa”

UUSI SARJA

PERHESUHTEISTA:

Rebekka Rohkea
ja isä

Vinkit

KODIN TAVARA-
KAAOKSEN
KUKISTAMISEEN

Päiväkodin ABC:

MITÄ VANHEMMAN ON HYVÄ TIETÄÄ

Lisäksi

Miksi taapero haluaa aina saman kirjan? • Erityislasten sisaruus • Mukana nuorten ilmastolakossa

**MLL-
JÄSENETU
-10 %**

Leikkien tarjoaa MLL:n jäsenille 10 %:n alennuksen

Leikkien.fi-verkkokaupassa saat edun lisäämällä ostoskorissa alennuskoodin "MLLjäsenille" ja ilmoittamalla tilauksen kommentissa oman jäsennumerosi. Leikkien-kutsuilla ja -myymälässä saat edun esittämällä jäsenkorttisi.

Alennus koskee vain normaalihintaisia tuotteita eikä sitä voi yhdistää muihin etuihin.

www.leikkien.fi

Leikkien Outlet -myymälä, Sarankulmankatu 12, Tampere

Päätoimittaja

Milla Kalliomaa, pääsihteeri

Puheenjohtaja

Mirjam Kalland

Toimituspäällikkö

Maria Gnosselius

Toimitussihteeri

Kaarina Kokkonen

Ulkoasu ja taitto

Nina Räisänen

Kansikuva

Tomi Nuotsalo

ToimitusneuvostoAnu Mustonen (pj.),
Jaana Kaartinen, Eva Kuntsi,
Petra Vesuri, Anne Vola**Toimituksen osoite**PL 141, 00531 Helsinki, p. 075 324
5579, lapsemme@mll.fi**Tilaukset ja osoitteen
muutokset**www.mll.fi/lapsemme,
p. 050 381 7401**Vuosikerta**

25 euroa. Jäsenillä lehti sisältyy jäsenmaksuun

IlmoituksetBouser Oy,
Vattuniemenranta 2,
00210 Helsinki
Jukka Tiainen, p. 0400 444 435,
jukka.tiainen@bouser.fi,
Jouni Kohonen, p. 040 500 9929,
jouni.kohonen@bouser.fi**Ilmoitusaineistot**

lapsemme@bouser.fi

Levikki

43 473 (LT 2018)

Lapsemme 3/2019

ilmestyy 13.9.2019

KustantajaMannerheimin Lastensuojeluliitto.
ISSN-L 0358-7908, ISSN 0358-7908,
ISSN 2323-4946**Lapsemme-lehti ilmestyy**4 kertaa vuodessa,
51. vuosikertaPainotuotteet
4041-0619PEFC-sertifioitu
Tämän painotuotteen
valmistus on
perustunut kestävään
puunvalmistukseen
ja valvottuun
metsään
www.pefc.fi

Ainutkertainen lapsuus

Kuva: Nina Kaverinen

Lapsuus on ainutkertaista. Sen voi elää vain kerran ja se vaikuttaa koko myöhempään elämään. Lapsuuden tukeminen on arvovalinta, joka voidaan tehdä, jos niin halutaan. Edistysellinen yhteiskunta tukee ja arvostaa lapsuutta.

Lasten asiat ovat päättäjille yleensä niin sanottuja hyviä asioita, joita kukaan ei vastusta. Vaalikeskusteluissa ehdokkaat ovat usein vilpittömin mielin tukemassa hyvää ja yhdenvertaista lapsuutta. Vaalien jälkeen hallitusneuvottelut kuitenkin ratkaisevat, millaisia asioita tulevalle hallituskaudella lähdetään ajamaan.

Hyvä tahto tai tavoitteetkaan eivät riitä, ellei ole resursseja niiden toteuttamiseen. Isot talouslinjaukset on tehty yleensä eri pöydissä, missä lasten hyvinvointia, kasvatusta ja koulutusta koskevista tavoitteista keskustellaan.

Lapsi- ja perhepolitiikassa ongelmana on ollut lyhytjänteinen ja usein ristiriitainen päätöksenteko. Esimerkkejä siitä ovat varhaiskasvatus- ja koulutusleikkaukset, lapsiperheiden etuuksien heikentäminen ja palveluissa tehdyt leikkaukset. Lapsiperheköyhyys on kääntynyt kasvuun, vaikka eriarvoistumisen ongelma tunnustetaan laajasti niin hallinnon kuin päättäjien keskuudessa.

Lapsi- ja perhepolitiikka voi tulevaisuudessa olla pitkäjänteisempää, jos uusi hallitus ryhtyy edellisen vaalikauden lopulla tehdyn taustavalmistelun pohjalta laatimaan monien muiden maiden tapaan kansallista lapsistrategiaa. Lapsistrategia on lapsen oikeuksiin perustuva, yli vaalikausien ulottuva linjaus, jossa edistetään lapsen edun toteutumista lapsia koskevissa asioissa. Se luo pohjan tavoitteelliselle ja johdonmukaiselle päätöksenteolle. Eduskuntaan valituista kansanedustajista melkein joka neljäs sitoutui vaalikampanjansa aikana Ääni lapselle -ehdokkaaksi. Se on hyvä lähtökoh- ta, ja toivomme, että ääni lapselle kantaa koko vaalikauden ajan.

Milla Kalliomaa, päätoimittaja

LAPSEMME

Sisältö nro 2 | 2019

- 3 **Pääkirjoitus**
- 5 **Missä mennään**
- 8 **Höyhenhoitoa ja kuravelliä** •
Päiväkodin päivä
- 14 **Näkymätön sisarus näkyväksi** •
- 19 **Kolumni**
Mitä lapsesi on sinulle opettanut?
- 20 **Vieraana Leea Mattila** •
”Lapsistani on kasvanut hyviä tyyppejä.”
- 24 **”Pallo tarvii toimia!”** •
Mukana nuorten ilmastolakossa
- 28 **Kuuluuko lasten ääni?**
- 29 **Lapsen asialla Esa Iivonen**
Lapsia on kannustettava vaikuttamaan
- 32 **Kaikki paikalleen ja paikka kaikelle** •
5 vinkkiä kodin järjestelyyn
- 34 **Kirjallisia kysymyksiä** •
Miksi taapero haluaa lukea saman kirjan sata kertaa?
- 36 **Vapaaehtoinen**
Tukioppilas on ilmapiirin ilopilleri
- 39 **Meidän MLL**
Uutisia yhdistyksestä ja tärppejä jäsenyyteen
- 42 **Kainalossa** •
Rebekka Rohkea ja iskä

LAPSEMME uudistui

Kädessäsi on uudennäköinen Lapsemme-lehti. Sen sivuilla tapaavat mielenkiintoisia ihmisiä, kuulet lasten ja nuorten ajatuksia, saat vinkkejä niin kasvatukseen, arjen pyörittämiseen kuin yhteiskuntakeskusteluun ja näet, mitä MLL:ssä tapahtuu.

Me lehden tekijät olemme uteliaita kuulemaan, mitä pidät lehdestä. Voit lähettää mielipiteesi osoitteeseen lapsemme@mll.fi.

Terkuin toimitus

Ps. Lehden saat jatkossakin liittymällä jäseneksi:
► www.mll.fi/jaseneksi

Kuva: Jani Laukkainen

20

Psykologi Leea Mattila käänsi lapsuuden vaikeudet vahvuudekseen. Nyt hän kannustaa vanhempia kiinnostumaan leikistä.

• Kannessa

Miten huomiota riittää erityisperheen terveille sisarukselle? Neuvot antaa psykoterapeutti Riikka Aro.

14

Kuva: Johanna Sarajärvi

Kuva: Anna Aulio

24

Nuoret aktivoituivat ilmastolakoon. Miltä päivä näytti nuoren silmin.

MISSÄ MENNÄÄN

Tapahtumat ja tärpit meiltä ja muulta.

Kuva: Keiksi Agency

Lasten ja nuorten puhelin, chat ja nettikirjeet. Joka päivä p. 116 111
► nuortennetti.fi

”Voitaisko jutella siitä?”

Seurustelu, ihastukset ja seksi ovat vuodesta toiseen puhutuimpia asioita MLL:n Lasten ja nuorten puhelimesta ja netissä.

Nuoret miettivät, miten aloittaa seurustelu, miten lähestyä kiinnostuksen kohdetta ja mistä kumppani löytyisi. Moni pohtii oikeaa aikaa seksin harrastamiseen tai miten toiselle kerrotaan omista peloista tai toiveista tai miten suhde lopetetaan. Osa kaipaa neuvoja ehkäisyyn ja tietoa sukupuolitaudeista.

Nuoret pohtivat hyvin samanlaisia kysymyksiä ja pulmia kuin aikuiset mutta eivät saa tarpeeksi keskustelumahdollisuuksia asioidensa käsittelyyn. Heiltä puuttuu usein myös tietoa esimerkiksi omista oikeuksistaan ja heitä koskevasta lainsäädännöstä.

Vakavimmissa yhteydenotoissa nuoret kertovat seu-

rustelustaan huomattavasti itseään vanhempien kanssa tai aikuisten kanssa harrastamastaan vastikkeellisesta seksistä. Myös seksuaalisen väkivallan tai sen uhkan vuoksi otetaan yhteyttä. Viime vuonna Lasten ja nuorten puhelimeen ja nettiin tuli yli 200 yhteydenottoa, joissa käsiteltiin seksuaalista kaltoinkohtelua.

Seksuaalisuudesta puhuminen suojaaa lasta eikä sitä kannata jättää murrosikään, vaan jutella aiheesta luontevasti pienestä pitäen. Näin keskusteluyhteys on auki, kun murrosiässä syntyy seksuaalisuuteen tai seksiin liittyviä kysymyksiä.

Vinkkejä aiheesta puhumiseen löydät MLL:n Vanhempannetistä.

► mll.fi/seksuaalisuudestapuhuminen

Kuva: Colourbox

Kiusaaminen kitketään yhdessä

Ystävät, kaveritaidot ja hyvä itsetunto ovat tärkeimpiä asioita, joita lapset ja nuoret voivat saada liikuntaharrastuksesta liikunnallisten taitojen sekä terveellisten elämäntapojen lisäksi. Näin arvioivat vanhemmat MLL:n kyselyssä osana laajaa Turvallinen ja viihtyisä harrastusryhmä -hanketta.

Ystävyys ja kaveritaidot vahvistuvat, kun harrastusryhmän ilmapiiri on hyvä. Tämä vaatii toisiin tutustumista, yhteen hitsaavaa tekemistä ja keskustelua. Suurin osa vanhemmista kokee, että valmentajat tekevät työtä hyvän ilmapiirin eteen. Siitä huolimatta kolmasosa vastaajista kertoi lapsensa joutuneen joskus kiusatuksi harrastuksessa. Useimmiten kiusaaja on kaveri, joskus asiattomasti käyttäytyvä aikuinen.

Tavallisesti kiusaamistilanteisiin on puututtu, kertovat sekä vanhemmat että valmentajat. Kaikissa kiusaamistilanteissa on tärkeää, että seurassa on valmiiksi mietitty, miten asiaan puututaan ja kiusaaminen lopetetaan

► www.mll.fi/valmentajalle

”Halusin tavata muita äitejä, niinpä me alettiin pitää yhden kaverin kans perhekahvilaa.

MLL:n jäsenkysely 2018

TUTUSTU TÄHÄN

Ajanvarauschat on MLL:n uusin palvelu vanhemmille. Chatissa voi keskustella luottamuksellisesti ja nimettömästi mistä tahansa vanhemmuuteen liittyvästä asiasta ja huolesta. Ajanvaraukseen tarvitaan vain nimimerkki. Tarjolla on tunnin keskusteluaikoja sekä mahdollisuus jatkoaikaan saman ammattilaisen kanssa.

► mll.fi/ajanvarauschat

MLL:ssä
tehtiin viime vuonna

834 470

tuntia vapaaehtoistyötä, lasten, nuorten ja perheiden hyväksi.

Kalenteriin!

- 11.5. Leikkipäivä
- 12.5. Äitienpäivä
- 15.5. Perheiden päivä
- 15.5. Viimeinen päivä lahjoittaa Lapset ensin -keräykseen.
- 12.6. Iloisen hyväntekijän päivä Linnanmäellä
- 20.8. Koulurauhan julistus Kajaanissa
- 1.10. MLL:n tutkimussäätiö: Varhaiskasvatus lapsen kokemuksena -seminaari, Finlandiatlo
- 11.–13.10. Järjestösteily MLL:n yhdistysten hallitusten jäsenille

LEIKINPAIKKA

Nyt karkuun nurkkajussia! Pihaleikkiin tarvitset liudan lapsia ja yhden talon. Ohje täältä:

► leikkipankki.fi

TUTKITTUA

Lisää aikaa kavereiden kanssa, lisää omaa aikaa, enemmän aikaa yhdessä perheen ja vanhempien kanssa. Nämä olivat lasten suurimpia toiveita opetus- ja kulttuuriministeriön teettämässä koululaiskyselyssä, johon vastasi 95 000 peruskoululaista. Lapset ja nuoret kertoivat myös halustaan vaikuttaa koulupäivää koskeviin asioihin, kuten kouluruokailuun ja välitunteihin.

► minedu.fi

Suomalaiset ajattelevat lapsiperheköyhyyden johtuvan erityisesti liian korkeista elinkustannuksista, vanhempien puutteellisista elämänhallintataidoista ja yli varojen elämisestä. Eri toimeentuloluokissa olevat ihmiset painottavat syitä eri tavoin, ilmenee Lastensuojelun Keskusliiton tuoreesta selvityksestä. Paremmiin toimeentulevat korostavat syinä elämänhallintaa ja omia valintoja, ja heikommin toimeentulevat yhteiskunnallisia syitä kuten riittämättömiä tukia ja syrjiviä rakenteita. *Elinkustannukset vai elämänhallinta?* -raportti 2019.

► Iskl.fi/verkkokauppa

Perheiden varallisuus on yhteydessä lasten liikuntaharrastukseen. Vähävaraisten perheiden lapsista 32 prosenttia liikkuu viikoittain liikunta- tai urheiluseurassa, kun vastaava osuus hyvin toimeentulevissa perheissä on 55 prosenttia.

11 prosenttia lapsista ja nuorista ei harrastanut lainkaan liikuntaa, koska ei esim. pitänyt liikunnasta, se oli liian kilpailuhenkistä tai lapsi pelkäsi, ettei häntä hyväksytä porukkaan. Häiritsevistä käytöksistä kertoivat erityisesti vähemmistöryhmiin kuuluvat nuoret. Esim. seksuaalivähemmistönuorista 60 prosenttia oli kiusattu tai syrjitty. *Oikeus liikkuu. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Nuorisotutkimusseura.*

Nuoren läheiset suhteet vanhempiin ja kaveripiiriin lisäävät motivaatiota käydä koulua. Pelkkä läksyihin patistelu ei riitä ajamaan nuorta eteenpäin koulupolulla. Esim. lämmin suhde isään on suoraan yhteydessä nuoren tyytyväisyyteen koulutusvalintaa kohtaan sekä vähäisempiin keskeyttämisajatuksiin, ilmenee Jyväskylän ja Helsingin yliopistojen pitkittäistutkimuksessa.

► www.jyu.fi

”Eevi ja Eeli olivat viime vuonna syntyneiden lasten suosituimmat etunimet. Eeviksi nimettiin 304 tyttöä ja Eeliksi 404 poikaa.

Kuva: Nina Koverinen

Hyvät neuvot koulun alkuun

Koulunalku on iso muutos lapsen ja perheen elämässä. Toinen tärkeä vaihe on siirtyminen alakoulusta yläkouluun. MLL lähettää elokuussa ensiluokkalaisten lasten koteihin kirjeen, jolla vanhempia muistutetaan lapsen hyvinvoinnille tärkeistä asioista. Yläkoululaisten vanhemmille tieto tarjotaan nettisivuilla, josta löytyvät myös uudet murrosiästä kertovat podcastit. Hyvä alku koulutielle- ja Hyvä alku yläkouluun -kampanjat mahdollistaa yhteistyökumppaneilta saatu tuki.

► mll.fi/alakouluun ja mll.fi/ylakouluun

Kurkkaa nettiin

Kesän lähestyessä perheissä pohditaan loma-aikojen järjestelyjä. Vanhempainnetissä kerrotaan, mitä pitää huomioida, jos lapsi joutuu olemaan kotona yksin.

► mll.fi/yksinkotona

Höyhenhoitoa ja kuravelliä

Hyvä päiväkotipäivä syntyy hauskoista leikeistä, mukavista kavereista ja turvallisista aikuisista. Väliin mahtuu maittavaa ruokaa ja sopivasti lepoa. Päivä on suunniteltu tukemaan lapsen oppimista.

TEKSTI TIINA KIRKAS KUVAT TOMI NUOTSALO

Maaliskuun viimeinen perjantaaamu enteilee kevään lämpöennätystä. Taivas siintää sinisenä ja aurinko sulattaa lumilämpäreitä päiväkotiva-lonon ympäristössä Järvenpäässä Tuusulanjärven rannalla.

Pihan kuraileijat saavat kuitenkin odottaa, sillä kello on vasta puoli kahdeksan ja päiväkotipäivä aluillaan.

Autot kääntyvät paikoitusalueelle, ja lapset saapuvat sisätiloihin, joissa alle 4-vuotiaiden Kielot-ryhmässä heitä vastaanottavat varhaiskasvatuksen opettaja **Tiina Falck** ja lastenhoitaja **Liisa Tolonen**.

Myös päiväkodin johtaja **Riitta Olander** tervehtii lapsia ja vanhempia. Evialle hän taituroi ranskalaisen letin.

– Hei Siiri! Hei Niklas! Hei Teo! Huomenna Elmeri!

Olanderille on tärkeää, että jokainen lapsi tietää olevansa tervetullut päiväkotiin heti aamusta. Sisäruokaset Daniel ja Jadessa ovat tulleet jo aikaisemmin ja kokoavat nyt yhdessä junarataa.

Ennen aamupalaa kaikki lapset pesevät käteensä. Perjantaisin listalla on mannapuroa ja mukillinen maitoa. Siirille ja Teolle puuro maistuu, Niklas taas haluaa leipää.

– Mikä päivä tänään on? hän kysyy.
– Perjantai on peikon päivä. Sitten on

kaksi vapaapäivää, Falck vastaa.

Hän osoittaa valkotaululle kiinnitettyjä pahvikortteja, joista lapset voivat hahmottaa viikon kulun. Jokaista viikonpäivää kuvaa eläin – paitsi siis peikon perjantaita.

Kun puurot ja leivät on syöty ja maito juotu, lapset ottavat kukin omasta purkistaan ksylitolipastillin. Sitten Siiri ja Teo leikkivät duploilla Falckin kanssa. Viereisessä huoneessa Onni paistaa Toloselle lettuja ja tiskaa astioita.

JOS KOTI-ikävä YLLÄTTÄÄ

Kesken leikin Niklas käy varmistamassa päivärytmin seinään kiinnitetystä kuvataulusta: syödään, leikitään, ulkona, syödään, pissalle, nukutaan, syödään, pissalle, ulkona, haetaan kotiin, hän lukee.

– Eri värisin teipein olemme merkinneet hetken, jolloin äiti tai isä tulee hakemaan. Kun ikävä yllättää, lapset näkevät, että välipalan tai ulkoilun jälkeen he pääsevät kotiin, Tiina Falck selittää.

Hän sanoo, että lapset saavat kaivata vanhempiaan ja itkeä ikävänsä. Heidän ei tarvitse tottua uusiin ihmisiin hetkessä.

– Luottamus rakentuu pikkuhiljaa. Siihen auttavat lämmin syli ja vierihoido.

Haikeana hetkenä lohtua tarjoavat myös turvalelut ja perhevalokuvat seinillä.

Ryhmä on koossa, kun vielä siskokset Oo-

” *Nyt puhallamme turhan energian suun kautta ulos ja hengitämme hyvää energiaa nenän kautta sisään.*

na ja Lumi ovat hyvästelleet äitinsä vilkku-sikkunasta hieman ennen yhdeksää. Viides-tätoista lapsesta kolme on sairaana ja kaksi viettää vapaapäivää.

Kun lastenhoitaja **Päivi Villa** saapuu töihin, tilanne on harvinaisen hyvä: kymmenellä lapsella on kolme kasvattajaa.

HENGITYS RAUHOITAA

Yhdeksältä Niklas kerää duplot laatikkoon ja asettuu muiden lasten kanssa piiriin omalle muotopalalleen istumaan. Pienimmät lapset ovat jo siirtyneet Liisa Tolosen johdolla viereiseen huoneeseen askartelemaan pääsiäiskoristeita.

Omissa ryhmissään lapsilla on tilaa keskittyä tekemisiinsä ja kasvattajilla aikaa pa-neutua heihin yksilöllisesti ja ikätasoisesti.

– Nyt puhallamme turhan energian suun kautta ulos ja hengitämme hyvää energiaa nenän kautta sisään, Päivi Villa sanoo.

Hengitysharjoituksella pienen lapsen yli-virittynyt mieli rauhoittuu. Se on tarpeen ryhmässä, jossa äänitaso herkästi nousee. Osasta lapsista tulee sähköisiä, osa vetäytyy omiin oloihinsa, Villa tietää.

Seuraavaksi lapset saavat kaivaa kangas-pussista Lintu Salaperäisen erivärisiä mu-nia ja kiinnittää ne vuorollaan seinälle. Danielin pahvimuna on sininen, Oonan lila ja Evian punainen.

– Eikö meidän pitäisi olla hiljaa? Evia ky-syy, kun osa lapsista ei malta pysyä paikoil-laan.

– Hyvä huomio! Ulkonakin linnut säikäh-tävät kovaa ääntä, Tiina Falck vastaa.

Sitten onkin jo lupa liikkua. Lapset tekey-tyvät tipuiksi, jotka nokkivat jyviä, kunnes Villa kuuluttaa: – Kettu tulee, pakko vaih-taa.

Nopeasti lapset hakeutuva tyhjälle muo-topalalle, koska sääntöjen mukaan omalle ei saa jäädä.

HYVÄ JA HUONO KOSKETUS

Sitten taas rauhoitutaan. Ensin puhalletaan muovipillillä höyheniä, mikä vaatii hieman harjoitusta. Jotta höyhenen saa lentämään, pilliä ei imaista vaan siihen henkäistään voimakkaasti ”karhunhengityksellä”.

– Erilaiset suujumppaharjoitukset tuke-vat puheenkehitystä, Tiina Falck sanoo.

Höyhenen sujauttaminen pilliin vaatii puolestaan tarkkaa kättä ja silmää. Samaa harjoitellaan myös piirtämällä, maalaamal-la ja monenlaisen taiteen tekemisellä.

Lopuksi osa lapsista jää ”höyhenoi-toon”, kun toiset lähtevät eteiseen pukeu-tumaan. Siiri asettuu lattialle selälleen ma-kaamaan, ja muut lapset sivelevät häntä hellästi höyhenillä. Hän sulkee silmänsä ja pysyy aloillaan, vaikka höyhenet selvästi kutittavat.

– Muistakaa kysyä Siiriltä, saako häntä koskea, Päivi Villa muistuttaa.

Hän kertoo, että leikissä lapset oppivat tuntemaan omaa kehoaan ja omia rajojaan. Samalla he oppivat määrittämään omaa tilaansa ja kunnioittamaan muiden lasten vastaavaa tilaa.

Leikki opettaa myös erottamaan hyvän ja huonon kosketuksen: hyvästä kosketukses-ta tulee hyvä mieli, huono tekee kipeää. Riit-tatilanteissa aikuiset muistuttavatkin lapsia hyvästä kosketuksesta.

– Opettelemme tunnistamaan ja nimeä-mään tunteita sekä sitä, kuinka tunteita voi rakentavasti ilmaista. Vihainen saa olla, mutta toista ei voi satuttaa, Falck sanoo.

LÄHTEKÄÄMME METSÄÄN

Kello on kymmenen ja lapset ovat vihdo-in ulkona. Aidatulla pihalla on keinoja ja kii-peilyteline, mutta vain kuraleikit kiinnos-tavat. Siiri istuu maassa ja kokkaa, Evia tou-huaa puukatoksessa. Pojat ajeluttavat kuor-ma-autoja.

Lapsen hoitopäivä päiväkodissa on usein pidempi kuin aikuisen työpäivä. Jaksamista tukevat sekä päiväkodin lepoaikat että kodin rutiinit esimerkiksi iltarauhoittumisessa.

Pihaleikkien sijaan Tiina Falck päättää viedä lapset läheiseen metsään retkelle. Siellä lapset saavat hyppiä, loikkia, kipeillä ja vaikkapa roikkua puunoksalla. Huomaa-mattaan lasten tulee liikuttua monipuoli-semmin kuin tavallisissa pihaleikeissä.

Myös pienimmät lapset pääsevät mu-kaan, koska lapsia on tavallista vähemmän ja aikuisia enemmän. Ennen kuin portti au-keaa, lapset laskevat, että heitä on kymme-nen ja aikuisia kolme.

Metsässä lapset laskevat kosteassa ruo-hossa pyllymäkeä, joka vielä edellisellä viikolla oli lumen ja jään peitossa. Sitten he leikkivät keksimäänsä hoivaleikkiä, jos-sa yksi lapsi ikään kuin loukkaa itsensä ja muut tulevat häntä hoitamaan. Nyt hoivaa kaipa-a Oona.

Seuraavaksi Falck kaivaa mustasta repus-taan luppeja, joilla lapset ryhtyvät tutki-maan sammalta ja männyn kaarna. Osa lapsista kiikaroi ympäristöään. Vaivihkaa Falck kätkee metsään lintupehmoleluja, joi-ta lapset alkavat etsiä.

Hetken kuluttua Onni löytää käpytikan, Siiri talitiaisen. Pian löytyvät myös musta-rastas, varpunen ja sinitiaainen. Falck pai-nelee lintuja, ja lapset kuulevat, miten ne luonnossa laulavat.

Sitten koittaa aika palata päiväkotiin ruokailemaan.

– Minulla ei maha murise, Niklas sanoo ja haluaa jatkaa retkeilyä.

Falck ei häntä hoputa vaan sanoo ym-märtävänsä poikaa. Hänen mielestään las-ten kanssa pärjää myönteisellä ja myötä-tuntoisella asenteella: kieltämisen sijaan voi antaa mallia hyvästä käytöksestä.

– Ohjaamme lapsia hyvin kaveritaitoi-hin: huomioimaan toisemme ja olemaan avuliaita ja ystävällisiä toisillemme.

Lopulta suolatikun eli ”kuivatun madon” voimalla Niklaskin asettuu jonoon ja var-

Mikä varhais-kasvatussuunnitelma?

Jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma. Se turvaa hänen lakisääteisen oikeutensa suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon.

Lapsen kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen taustan lisäksi suunnitelmassa huomioidaan hänen osaami-sensa, vahvuutensa, kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa. Lapsen mielipide ja toiveet tulee huomioida suunnitelmassa.

Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden on tuettava lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Niitä tarkenne-taan vähintään kerran vuodessa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.

”*Ohjaamme lapsia hyvin kaveritaitoihin: huomioimaan toisemme ja olemaan avuliaita ja ystävällisiä toisillemme.*

mistaa muiden kanssa, että kaikki lapset ja aikuiset ovat tallessa.

PERUNA MAISTUU

Puolenpäivän aikaan, kun kurahaalarit ja muut ulkoiluvermeet on riisuttu ja ripustettu paikoilleen, lapset pesevät kätensä ja istuutuvat ruokapöytänsä. Tarjolla on lihakastiketta, perunaa ja salaattia. Teo toimii apulaisena ja jakaa ruokalautaset muille lapsille.

– Kiitos, Teo! Niklas sanoo.

Ruokahetki on rauhallinen, paitsi tänään Elmeriä ja Niklasta höpötyttää tavallista enemmän. Niklasta myös laulattaa.

Ruoka kuitenkin maistuu pojille. He pyytävät lisää perunaa, jota Päivi Villa käy heille noutamassa. Päiväkodissa lapset syövät sen, minkä jaksavat, mutta kaikkea on hyvä maistaa.

– Miksi me olimme tänään metsäretkellä, Niklas kysyy yhtäkkiä Päivi Villalta.

Kysymys on aiheellinen, sillä yleensä ryhmä metsäretkeilee tiistaisin.

– Olimme metsässä, koska tänään oli hieno ilma. Seurasimme kevättä ja näimme, kuinka jäämäki oli sulanut, Villa vastaa.

PÄIVÄUNILTA SOHVALLE SYLIIN

Ruokailun jälkeen on satuhetki ja sitten nukkumaan – tai ainakin lepäämään toiseen huoneeseen.

Tässäkin päiväkodissa kasvattajat saavat toisinaan muistuttaa vanhempia lasten unen tarpeesta. He tietävät, että suuri määrä vuorovaikutustilanteita rasittaa pientä lasta, ja keho tarvitsee hetken lepoa. Virkeä lapsi jaksaa taas leikkiä, oppia ja innostua uudesta.

Viimeistään kahden aikaan lapsia kuitenkin jo herätellään päiväunilta, vaikka Teo olisi kyllä nukkunut pitempäänkin. Hän saa rauhassa heräillä sohvalla Tiina Falckin sylissä.

Pikkuhiljaa muutkin lapset tulevat soh-

valle hieromaan unihiekat pois silmistä.

Evia on nähnyt ankaunia, Niklas autoumia ja Oona heppaunia.

Falckille on tärkeää sylitellä lapsia päiväunien jälkeen ja muutenkin. Hän toivoo, että kaikki lapset kokevat päivän aikana, että heidät huomioidaan ja heistä tykätään.

– Lapsilla on oltava turvallinen olo. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että henkilökunta ei vaihdu liiaksi ja muutoksia ennakoidaan.

Nyt erityishuomiota saa Elmeri, jonka unet ovat jääneet lyhyiksi, ja siksi häntä kiukututtaa. Välipala ei maita, eikä oikein mikään tunnu hyvältä.

Paha mieli alkaa hälvetä vasta, kun äiti tulee isosiskon ja pikkuveljen kanssa hakeamaan ennen kello kolmea.

Muille lapsille jugurtti, mysli ja hedelmäsose maistuvat.

KOHTA KOTIIN

Välipalan jälkeen on hetki aikaa leikkiä ennen kuin taas puetaan ja lähdetään ulos.

Pihalla kuraleikit jatkuvat. Lapiot, ämpärit ja hiekkamuotit ovat kovassa käytössä, ja kakkuja ja keittoja syntyy nopeasti monenlaisia.

Onnia kuitenkin huolettaa, löytyykö hänelle omaa kuorma-autoa. Löytyyhän se, ja ralli alkaa.

Neljän aikaan osa lapsista hakeutuu portin luokse ja vaivihkaa tarkkailee, joko äiti, isä tai joku muu läheinen on jo tulossa hakeamaan.

Siirikin on jo saanut kurakeittonsa valmiiksi ja odottaa keinun luona kotiinläähtöä. Lopulta äiti ja vaari tulevat. Päivi Villa kertoo heille päivän kuulumiset ja toivottaa hyvää viikonloppua.

Samalla portin avauksella lähtee myös Onni äitinsä kanssa.

Vielä tunti, ja päiväkotipäivä on päätöksessä ja kaikki lapset ovat poistuneet koteihinsa.

”*Lapsilla on oltava turvallinen olo. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että muutoksia ennakoidaan.*

TÄRKEINTÄ ON LUOTTAMUS

Päiväkotipäivää tukee se, että vanhemmat ja kasvattajat keskustelevat avoimesti mieltä askarruttavista asioista, päiväkoti Valonan johtaja Riitta Olander sanoo.

Valona on yksityinen päiväkoti, jossa luottamusta ryhdytään rakentamaan jo ennen kuin lapsi aloittaa hoidossa. Vanhemmat tutustuvat lapsen kanssa päiväkotiin, ja päiväkodin kasvattaja vieraillee lapsen kotona.

– Se luo tuttuutta ja turvallisuutta.

Usein vanhemmat haluavat kuulla päiväkotipäivän päätteeksi lapsen arkitoimista, kuten syömisestä ja nukkumisesta.

– Lisäksi kerromme, miten lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma on toteutunut: miten hän toimii ryhmässä, pysyykö kynä kädessä tai millaisia leikkejä kavereiden kanssa syntyy.

Kasvattajat taas haluavat kuulla, mitä lapselle kotona kuuluu: miten aamu on sujunut ja onko perheessä tapahtunut jotain, joka voi vaikuttaa lapsen mielialaan tai jaksamiseen.

– Lyhyetkin päivittäiset keskustelut ovat arvokkaita, Olander sanoo.

Hän muistuttaa, että usein lapsen hoitopäivä on pidempi kuin aikuisen työpäivä. Siksi vanhempien on hyvä ymmärtää lapsen unen ja levon tarve päiväkotipäivän aikana. Myös iltarauhottuminen ja tutut, toistuvat rutiinit auttavat jaksamaan päiväkodissa.

Olander myös toivoo, että vanhemmat noudattavat sovittuja hoitoaikoja.

– On lapsen etu, että henkilökunnan työajat vastaavat lasten hoitoaikoja.

Lapselle on hyvä pukea rennot ja mukavat vaatteet, joilla voi touhuta rauhassa ja jotka voivat liikaantua päivän leikeissä.

– Kura nenänpielessä ja hiekka housulahkeessa kertovat, että hommia on tehty ja hauskaa on ollut, Olander sanoo.

Hän toivottaa vanhemmat tervetulleiksi päiväkotiin vaikkapa koko päiväksi.

– Se antaa tuntumaa oman lapsen ja hänen kavereidensa päiväkotipäivään. Päiväkoti on koko perheen paikka.

Verkkovinkki!

Lisää tärpejä kodin ja päiväkodin yhteistyöhön löydät MLL:n Vanhempainnetistä.

► mll.fi/kasvatuskumppanuus

Näkymätön sisarus näkyväksi

Perheen vammainen tai sairas lapsi tarvitsee vanhemmiltaan erityistä huomiota. Miten sitä riittäisi myös perheen muille lapsille?

TEKSTI VIRVE JÄRVINEN KUVAT JOHANNA SARAJÄRVI

Tavallisessa perheessä vanhimmat lapset ovat yleensä nuorempiaan osaavampia ja itsenäisempiä. Eriyisperheissä lasten syntymäjärjestys ei välttämättä kerro, kuka pärjää itsenäisesti.

– Eriyisperheessä pikkusisaruksesta saattaa tulla tavallaan isompi sisarus, psykologi, psykoterapeutti **Riikka Airo** Psykoterapiapalvelu Tunnetilasta kertoo.

Tunnetila ja Leijonaemot ry ovat toteuttaneet Eriyislapsen näkymätön sisarus-hankkeen. Sen tavoitteena on vahvistaa koko erityisperheen hyvinvointia.

Terveeltä lapselta saatetaan odottaa enemmän kuin yleensä vastaavan ikäisiltä lapsilta. Myös lapsi itse voi vaatia sitä.

– Alakouluikäinen voi ajatella, että hänen täytyy olla kotona huolehtimassa erityissisaruksen asioista eikä touhuamassa kavereidensa kanssa.

TARPEET KUULUVIIN

Kavereiden kanssa sisähuviuistoon pömpöimaan, vai sittenkin kotiin siskon tai veljen kanssa? Terveestä lapsesta voi tuntua hankalalta tehdä juttuja, joihin erityissisarus ei voi osallistua. Hänen voi olla helpompi luopua joistain asioista kuin kestää sisaruksen pahaa mieltä.

– Lapsi kuitenkin aiheuttaa itselleen haittaa, jos hän toistuvasti jättää tekemättä itselle mieluisia asioita sisaruksen pahan mielen pelossa.

Terve sisarus voi huomauttaa alkaa

vähätellä omia tarpeitaan myös kodin ulkopuolella. Tämä lisää esimerkiksi riskiä sairastua myöhemmin masennukseen.

Joskus terve lapsi toivoo, että hän saisi osallistua enemmän sisaruksensa hoitoon. Vanhemmat voivat olla niin urautuneita tai uupuneita erityislapsen hoitoon, etteivät he huomaa tätä. Tällöin lapsi voi kokea itsensä ulkopuoliseksi.

– Joissakin perheissä toimii, että katsotaan joka viikonloppu seuraavan viikon menemiset ja mahdutetaan siihen lapsille vastuutehtävät ja toisaalta ajat, jolloin jokainen saa tehdä mitä haluaa.

LUPA PUHUA

Terve sisarus ei välttämättä saa vanhemmiltaan riittävästi tarvitsemaansa huomiota ja tukea. Vanhemmat yleensä tietävät tämän hyvinkin kipeästi ja kokevat asiasta syyllisyyttä. Aikaa ja jaksamista ei kuitenkaan niin vain lisätä. Mutta jotain voi tehdä.

– Kannattaa kysyä lapsesta säännöllisesti, mitä erityinen sisarus terveelle lapselle merkitsee. Miten se näkyy ja tuntuu lapsen elämässä? Riikka Airo kehottaa.

Onko siskossa tai veljessä liikaa vastuuta, vai päinvastoin? Tuntuuko lapsesta, että vanhemmat kohtelevat lapsiaan epäreilusti?

– Kysyminen ei lisää vanhempien voimavaroja ja muuta heidän ajankäyttöään terveen lapsen eduksi, mutta lapselle lupa kertoa rehellisesti omista kokemuksista ja

NÄIN MEILLÄ

Aiemmin tunsin jatkuvasti syyllisyyttä siitä, ettei esikoisemme saa minulta yhtä paljon huomiota kuin perheemme kaksi erityislasta. Pienenä esikoinen haki tavallista voimakkaammin rajojaan ja oli kovasti minussa kiinni. Tulkitin hänen käyttöksensä merkiksi huomiontarpeesta. Jossain vaiheessa esikoinen huolehti liikaakin sisaruksistaan, ja sain muistutella häntä vanhempien hoivavastuusta.

Olen kertonut terveelle lapselleni ihan pienestä pitäen, miksi hänen sisaruksensa tarvitsevat erityistä hoivaa. Samalla olemme jutelleet erilaisuudesta – siitä, että eri ihmiset osaavat erilaisia asioita. Keskustelut ovat vähentäneet sisaruskauteutta. Lapset näkevät ihanasti toisissaan enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroja.

Kun eniten hoivaa tarvitseva keskimmäisemme on tukiperheessään tai isovanhemmillä, käymme esikoisen kanssa elokuvissa tai ulkoilemme kahdestaan. Enää en kuitenkaan koe syyllisyyttä ja tarvetta järjestää näihin hetkiin aina jotain erityistä. Voimme olla keskenämme kotona, leipoa ja nauttia rauhasta. Kun arkena lähden ulos lenkittämään koiriamme, voin pyytää esikoisen mukaan. Lyhyetkin kahdenkeskiset hetket ovat tärkeitä. Näen, kuinka lapseni imee niistä voimaa.

Petra, 44

Siskollani on CP-vamma, ja äiti on hänen omaishoitajansa. Kun siskolla on sairaalajaksoja, äiti menee mukaan. Pienenä minua häiritsi se, että äiti vietti enemmän aikaa siskon kuin minun kanssani. Sain äidille, että kaipaisin enemmän huomiota. Tällöin äiti hankki siskolle viikonlopuksi hoitajan, ja menimme kaksin syömään ja shoppailemaan.

Hoidan siskoa tosi paljon, vaikka meillä olisi ulkopuolinen hoitaja. Isä sanoo, ettei siskon hoito ole minun velvollisuuteni. Hoidan siskoa ehkä liikaa, mutta hän on minulle tärkeä. Minusta on kasvanut hänen kanssaan ihminen, joka osaa ottaa muut huomioon.

Aino, 15

Lukuvinkki!

Arja Mäkinen: Sairas sisko ja vaiettu veli – Vertaisopas erityisen sisaruuden kohtaamiseen. Vastapaino.

- ▶ www.erityinensisaruus.fi
- ▶ leijonaemot.fi

”Terveelle lapselle voi olla iso asia, että isovanhemmat ja kummit kysyvät myös hänen kuulumisensa.

tunteista on tärkeä. Se on huomion antamista lapselle.

Jo 2–3-vuotiaalta voi kysyä vaikka seuraavalla tavalla, miltä arki sisaruksen kanssa tuntuu.

– Sinusta voi tuntua, etteivät isä ja äiti ehdi välittää sinusta, koska hoidamme niin paljon sisarusta. Se ei tarkoita sitä, että me emme rakastaisi sinua.

Lapselle ei ole itsestään selvää, että jokainen lapsi on vanhemmilleen rakas. Siksi se pitää sanoa aika ajoin ääneen.

YHDESSÄ LAPSESSA PALJON HYVÄÄ

Lapsi ei välttämättä näytä huomion kaipuutaan. Silti jokaisella lapsella on tarve tulla huomatuksi omana itsenään.

– Vanhempi usein näkee ja arvostaa terveessä lapsessaan ominaisuuksia, jotka linkittyvät erityiseen lapseen, kuten vastuuntuntoisuutta, kykyä huomioida muut ja reippautta.

Lapsi taas saattaa toivoa, että vanhemmat huomaavat myös asiat, jotka hänessä itsessään ovat vanhempien mielestä kivoja. Häntä voi kehua vaikka tarttuvasta naurusta tai innokkuudestaan harrastaa – ja kehuja on kiva kuulla myös muilta läheisiltä.

– Lapselle voi olla iso asia se, että isovanhemmat ja kummit kysyvät kyläillessään myös hänen kuulumisensa, tai että lapsi pääsee leikkimään heidän kanssaan ilman erityisen sisaruksen seuraa.

Hyvä olisi, jos erityistä huolenpitoa vaa-

tivalla lapsella olisi oma, tilapäinen hoitopaikka. Näin vanhemmilla ja perheen muilla lapsilla olisi välillä mahdollisuus tehdä keskenään asioita, jotka eivät tavallisella kokoonpanolla onnistu.

Isompi lapsi voi vakuuttaa, ettei hän tarvitse kahdenkeskistä aikaa vanhemman kanssa. Vanhempi voi perustella tarpeen sanomalla, että hän haluaa tehdä asioita kaksin juuri tämän lapsen kanssa.

LUPA TUNTEA

Trampoliinilla pomppimisesta voi tulla kurja olo, jos sisko tai veli katsoo vierestä pyörätuolista.

– Sisaruksessa heräävät vaikeat tunteet syllisyydestä kateuteen ovat sallittuja, ja niin ovat omat kivat jututkin. Näistä vanhempien tulee muistutella lasta.

Vanhempi voi ikään kuin antaa luvan ja sanoa ääneen, että lapsella on oikeus nauttia elämästä ja kivoista jutuista. Se ei ole pois erityiseltä sisarukselta.

Vertaistuki auttaa lasta ymmärtämään ja käsittelemään vaikeita tunteita. Se on korvaamatonta myös vanhemmille: erityislapsen perheessä vanhemmat ovat jatkuvasti erittäin vaativassa tilanteessa. Moni sisarusten välinen ongelma ratkeaisi, jos vanhemmat saisivat enemmän tilaa ja tukea omille tunteilleen.

– Kun vanhemmat saavat tukea omalle jaksamiselleen, heillä on paremmin annettavaa ja resursseja huomioida lapsensa yksilöllisemmin.

Mitä täällä Piltti-purkissa oikein on?

Vain parhaat, huolella valitut raaka-aineet

Ei lainkaan säilöntä- eikä väriaineita*

Katso, kuinka lastenruokamyytit murtuvat ja miksi säilöntäaineet lastenruoissa ovat vain myytti.

www.piltti.fi

*Näinhän lastenruokia koskevassa lainsäädännössäkin sanotaan

PILTTI
MYYTIN
MURTAJAT

LiNTSi ON NYT AUKi

JOKA PÄIVÄ, KOKO KESÄN

UUTUUS!
KAUSHIUPI-
RANNEKE JOKA
PÄIVÄLLE!

HUVITTELEMALLA
HYVÄÄ LASTEN-
SUOJELUTYÖLLE

Linnanmäki
REILUSTI RIEMUA

Lapsesi on lahjakas opettaja

Oletko koskaan tarkkaillut vauvan ympärille kerääntyneitä ihmisiä? Asiallisinkin aikuinen vääntää kasvonsa mitä hullunkurisimmalle mutkalle saadakseen yhteyden vauvaan. Vauvan nauru tarttuu hetkessä jokaiseen ympärillä olevaan ihmiseen. Mikä voima pienillä vauvoilla onkaan!

Pohdin usein työssäni ja vapaa-ajalla, kuinka meidän vanhempien tulisi kasvattaa lapsiamme. Harvemmin tulen miettineeksi, että entä jos asia onkin toisin päin. Entä jos suhtautuisimme lapsiin siten, että he ovat täällä opettamassa meitä löytämään olennaisimmat asiat elämästä. Mitä jos lapset kasvattavatkin meitä aikuisia?

Lapsilla on taito pysähtyä hetkeen. He näyttävät tunteensa – hyvässä ja pahassa. Lapset unohtavat nopeasti pettymyksensä ja antavat anteeksi aikuisten virheet. He katsovat toiveikkaina tulevaan ja luottavat toisiin ihmisiin. Lapset heittäytyvät leikkiin, elävät hetkessä ja hulluttelevat. Kuinka moni meistä pystyy samaan!

Lapsilla on myös hämmentävä taito löytää omia kipukohtiamme. Jokaisessa perheessä on riitoja, jotka toistuvat samantyyppisinä viikosta ja kuukaudesta toiseen. Lapsen moittimisen sijaan voit joskus pysähtyä pohtimaan, mihin kohtaan lapsi itsessään osuu: miksi lapsen sotkuinen huone, vilkkaus tai haaveilu saa minut hermostumaan kerta toisensa jälkeen ja mitä tunteita minussa näissä tilanteissa herää ja miksi.

Toisinaan lapsi osuu sellaiseen arpeen, että se on selvittävä perin pohjin, vaikkapa juttelemalla asiasta toisen luotettavan aikuisen kanssa. Taustalla voi olla vaikka se, että ei ole itse saanut lapsena olla vilkas, haaveileva tai boheemi. Vanhempi voi huomaamattaan suhtautua samalla tavalla omaan lapseensa.

Lähtökohtana on, että lapsi itsessään on täydellinen. Mitä kaikkea sinun lapsesi on opettanut sinulle?

Eeva

Eeva Oksanen
MLL:n vanhempainryhmätöiminnan suunnittelija

Tällä kolumnipaikalla vuorottelevat MLL:n asiantuntijat.

Leikkimielen lähettäjä

Hankalat lapsuudenkokemukset uusperheessä saivat psykologi **Leea Mattilan** kiinnostumaan siitä, miten lapsesta kasvaa tasapainoinen aikuinen.

TEKSTI TUJJA SILJAMÄKI KUVAT JANI LAUKKANEN

ALAKOULUSSA pikku-Leea kantoi koulureppunsa sivutaskussa salaista voimanhedettä. Se oli kuva lempeäkatseisesta tummasta miehestä, joka seisoi kukkakedolla kukka kädessään. Hän ei ollut koskaan tavannut biologista isäänsä, mutta kuva hänestä toi lohtua.

Välit isäpuolen kanssa olivat jännitteiset. Varsinkin pikkuväljen syntymän jälkeen Leea koki olevansa perheessään ulkokehällä. Monesti tullessaan koulusta kotiin hän aisti kireän ilmapiirin, joka saattoi jatkua päiviä. Joskus vanhemmat huusivat toisilleen. Ikävintä oli, että riidat joskus tuntuivat johtuvan Leeasta. Milloin tytär oli isäpuolen mielestä saanut liian kalliita vaatteita tai milloin käyttäytynyt ”huonosti”.

Leea oli liikkuvainen ja eläväinen ”Hyppeli-Hiiri”, joka kiipeili puissa, harjoitteli käsilläseisontaa ja johti lasten pihaleikkejä Hollolan lähiössä. Välillä hän uppoutui Viisikko-, Neiti Etsivä- tai Tiina-kirjoihin. Hän myös haaveili omasta berninpaimenkoirasta, jonka nimeksi tulisi Ruska.

Isäpuoli lupaili koiraa, jos Leea olisi oikein kiltti. Leea oli tuulispää, joka jätti tavarat hujan hajan, mutta pinnisteli kyllä kovasti ollakseen siistimpi ja ollakseen aiheuttamatta lisää erimielisyyksiä. Koskaan se ei isäpuolelle riittänyt. Tilanne olisi ollut sietämätön ilman äidin ja isovanhempien ymmärtäväistä hoivaa.

Mummo oli keramiikkataiteilija, ja hän opetti Leean dreijaamaan savikippoja. Mummo myös maalasi hienoja maisematauluja. Kerran Leea kysyi: – Mikset koskaan maala minun kuvaani? Niin mummo maalasi itsensä ja Leean omenapuun alle.

Ilmapiiri kotona rauhoittui, kun äiti ja isäpuoli erosivat. Leea sai vihdoin toivomansa koiran, cockerspanielin, jonka nimi oli Iida.

LUKIOIÄSSÄ Leea haki vaihto-oppilaaksi Yhdysvaltoihin. Hän unelmoi Kaliforniasta, jossa olisi komeita nuoria miehiä, kuten Beverly Hillsin Luke Perry. Toisin kävi. Hän pääsi maatilalle Keski-Länteen, Iowaan.

Se, että hän ennakkoluuloistaan huolimatta päätti lähteä, oli yksi hänen parhaista päätöksistään. Maatilalla oli hänen rakastamiaan eläimiä: kaksi koiraa, kissa, lemmiä ja kanoja. Hän tapasi paljon ihania ihmisiä ja näki elämää toisesta näkövinkkelistä. Kotimaahan palasi kypsytynyt ja nöyrästi elämään suhtautuva nuori nainen.

Leea Mattila pääsi lukemaan psykologiaa Jyväskylän yliopistoon vuonna 1997. Samoihin aikoihin hän kiinnostui juuristaan. Isä oli belgialainen mies, jonka äiti oli tavannut Lontoossa. Mies oli kuitenkin kuollut liikenneonnettomuudessa ennen Leean syntymää. Tai niin hän luuli.

Äiti oli aina kertonut Leealle, miten isä oli odottanut hänen syntymäänsä. Mummolan vintiltä löytyi isän kirjoittamia kirjeitä, jotka äiti antoi hänelle. Ne oli kirjoitettu englanniksi, kauniin pyöreällä käsialalla, silkinohuelle paperille. Kirjeen sanatkin olivat kauniita: isä ajatteli rakkaudella Leeaa, syntymätöntä tyttärtään.

Mattila matkusti Belgiaan ja löysi isänsä haudan. Hautausmaan hoitaja kertoi nuoresta miehestä, joka myös kävi haudalla. Mattila ymmärsi, että sen täytyi olla hänen velipuolensa. Hautausmaan hoitaja neuvoi, missä mies asuu. Veljeltään Mattila kuuli lisää isänsä elämästä, muun muassa sen, ettei isän kuolema ollutkaan onnettomuus, vaan isä oli kävellyt junan eteen.

– Vaikka en koskaan tuntenut isää enkä käynyt läpi menettämisen surua, olin kuitenkin jollakin symbolisella tasolla surrut isän puuttumista. Se on tragedia elämässäni. Isän puuttuminen ja hankalat kokemukset lapsuuteni uus-

” *Leikki on lapsen ajattelua. Jos leikki ei kiinnosta aikuista, se on vähän kuin ajattelsi, etteivät lapsen ajatukset kiinnosta.*

perheessä saivat minut kiinnostumaan psykologisista ilmiöistä.

NYKYISIN Leea Mattila on arvostettu vuorovaikutuksen, erityisesti mentalisaation asiantuntija. Hän kokee lapsuuden vaikeiden kokemusten kääntyneen vahvuudekseen.

– Minullekin tapahtui lapsuudessa vaikeita asioita ja olen omista nahoissani tuntenut, miten hirveältä lapsesta tuntuu, kun kotona riidellään. Psykkinen eheys ei kuitenkaan riipu siitä, mitä ihmiselle on tapahtunut, vaan siitä, miten hän on kyennyt käsittelemään tapahtumia.

Ostoskeskus Jumbon kahvilassa viereiseen pöytään asettautuu kolme äitiä vauvoineen ja lastenrattaineen. Mattila nyökkää heihin päihin ja sanoo hiljaa:

– Parhaimmillaan juuri tuollaisissa äitien vertaisryh-

missä vahvistetaan omia ja toisten vanhemmuustaitoja.

Se tapahtuu niin, että äidit suhtautuvat toistensa tunteisiin ja ajatuksiin myönteisen uteliaasti ja suvaitsevaisesti. Pyrkivät siis mentalisoimaan. Nykyisin tiedetään, että kyky mentalisoida on yksi psyykkisen hyvinvoinnin peruspilareista. Mentalisointi on pyrkimystä ymmärtää omaa ja toisen kokemusta, tunteita ja ajatuksia.

– Samaan aikaan kun tarkkailee, miltä itsestä tuntuu, yrittää eläytyä siihen, mitä toinen tuntee, kokee ja ajattelee siinä tilanteessa. Tutkimuksista tiedetään, että kun vanhempi mentalisoi, hänestä tulee hienotunteisempi ja joustavampi, jolloin hän reagoi tilanteeseen sopivalla tavalla. Mentalisointi luo hyvää vuorovaikutusta.

Mietitäänpä vaikkapa tavallista tilannetta tahtoikäisen taaperon kanssa. Napero nyhtää tapettia irti, koska haluaa tietää, mitä tapetin takana on.

– Vanhemmuudessa on paljon hiuksianostattavia ti-

lanteita, jotka keikuttavat venettä enemmän tai vähemmän. Hermostutaanko, ylireagoidaanko vai alireagoidaanko? Mentalisaatio nostaa tunteemme tietoisuuteen, jolloin niitä on helpompi sietää ja säädellä. Se on tärkeää turvallisen kiintymysuhteen syntymiselle. Lapsi tarvitsee aikuisen mentalisoivaa asennetta voidakseen kehittää omaa tunnesäätelyään.

Nykyvanhemmat tietävät paljon lastenkasvatuksesta ja tuntevat helposti syällisyyttä siitä, jos eivät onnistu kaikessa. Vaikka kovasti yrittäisi, pinna saattaa silti palaa ja tulee sanottua pahasti.

– Vuorovaikutuksen ei tarvitse olla ristiriidatonta, vaan tärkeintä on, että ristiriitoja korjataan, pyritään palauttamaan yhteys.

Väärinymmärryksiä eli mentalisaatiokatkoksia sattuukin meille kaikille koko ajan. Esimerkiksi stressi ja voimakkaat tunteet horjuttavat mentalisointikykyä.

– Tiedetään, että kun aivojemme tunnekeskus ylikuumenee, silloin yhteydet loogisen ajattelun aivoalueille, aivokuoreen, menevät poikki. Reaktio tulee selkäytimestä. Tyyntyneenä kykenee ottamaan huomioon toisen näkökulman paremmin.

MATTILA on myös Theraplay-terapeutti. Theraplayn tavoitteena on välittää lapselle kokemus arvokkuudesta ja rakastettuna olemisesta. Jokainen lapsi tarvitsee tuota kokemusta, ja leikki voi auttaa siinä. Myös mentalisaatiokyvyn kehittymiselle leikki on tärkeää. Mielikuvittelu

ja leikki nimittäin auttavat virittäytymään toiseen ihmiseen ja kehittävät empatiakykyä.

– Leikki on lapsen ajattelua. Jos leikki ei kiinnosta aikuista, se on vähän kuin ajattelsi, etteivät lapsen ajatukset kiinnosta.

Mattila muistaa itse leikkineensä poikkeuksellisen pitkään, nukeilla hän leikki vielä 12-vuotiaanakin. Hänen mielestään leikkiin heittäytyminen ei vaadi aikuiselta mitään erityistaitoja, vain hulvatonta, hupsuttelevaa asennetta, ylipäättään kiinnostusta lapsen ajatuksia kohtaan.

Mattila haaveili jo lapsena äitiydestä. Nyt kun omat lapset ovat jo teinejä, häntä harmittaa, miten nopeasti lapsuusaika hurahti. Jos hän saisi lapsen nyt, hän osaisi nauttia ajasta lapsen kanssa vielä enemmän, olla rennompina ja jättää vaikkapa kodin puunaamisen vähemmälle.

Viime joulun alla Mattila sai teiniltään tekstiviestin, jossa pyydettiin tuomaan kaupasta tietynlaisia joulukalenteria. Sitä ei kaupasta löytynyt. Mattila vastasi pahoitellen, ettei sitä nyt ole. Teinin tekstiviestivastaus oli äkäistä sadattelua. Mattila pidättäytyi vastaamasta samalla mitalla.

Hetken päästä teiniltä tuli anteeksipyyntö. Se teki äidin onnelliseksi.

– Lapsistani on kasvanut hyviä tyyppejä. Siinä mielessä voin taputella itseäni olkapäille. Olen onnistunut siirtämään heihin äitini ja mummoni viisautta ja lempeyttä.

Kuka hän on?

LEEAMATTILA

- Psykologi, Theraplay -terapeutti ja vuorovaikutuskouluttaja.
- Perehtynyt mentalisaatioon Anna Freud Centressä, Lontoossa.
- Perheeseen kuuluu kaksi teini-ikäistä lasta ja kuriton cavalier kingcharlesinspanieli.
- Kirjoittanut yhdessä Janna Rantalan kanssa kirjan Mitä ihmettä? Opi ymmärtämään lapsesi mieltä. Gummerus.
- Harrastaa pihatöitä, satunnaista liikuntaa, valokuvausta ja MindLink-blogin kirjoittamista.
- Haaveilee reissusta vaihto-oppilasperheensä luo omien lastensa kanssa.
- Huvittelee syömällä suklaata sohvalla löhöten, somettamalla ja seurustelemalla ystäviensä kanssa.

”Pallo tarvii toimia!”

1 Meillä on vain yksi planeetta, jota ei saa tuhota, viestittää Tuvia Kaipaisen tekemä slogan eduskuntatalon rappusilla. –Tuntuu hienolta kokea, ettei ole yksin ilmastoasioiden kanssa.

Tuvia Kaipainen on yksi sadoista tuhansista nuorista, jotka kampanjoivat luonnon puolesta.

TEKSTI MAARIT PIIPPO KUVAT ANNA AUTIO

Kun 14-vuotias **Tuvia Kaipainen** herää perjantaina 15.3. kotonaan Itä-Helsingissä, on nuorten ilmastolakko jo käynnistynyt maailmalla. Fridays for future -kampanjan nettisivuilla näytetään live-lähetystä Australiasta, jossa nuoret marssivat kadulla ilmastomielenoitoksessa.

Innostuneen odotuksen vallassa Tuvia kerää kokoon itse tekemänsä mielenosoituskyllit. Edellisenä iltana hän oli kirjoittanut mustalla tussilla lakanaan lauseen ”Meillä on voimia, pallo tarvii toimia”. Lakanan pidikkeiksi hän on kiinnittänyt sähkömailat, joilla on oma symbolinen merkityksensä.

– Sähkömailat viestittävät, että nuorilla on nyt uusi peli ja uudet säännöt, Tuvia kuvailee.

Ennen mielenosoitusta Tuvia käy koulussa tekemässä englanninkielen kokeen. Vaikka ilmastolakosta tulee poissaolomerkintä Wilmaan, hän haluaa suorittaa kokeen ajallaan.

– Tarkoitus ei ole lakkoilla koulua vastaan, vaan ilmaston puolesta.

Tuvian luokalta ilmastolakkoon osallistuu viisi oppilasta ja koko koulusta useita kymmeniä. Opettajilta tulee lakkoilijoille sekä kannustavaa että kriittistä palautetta. Tuvia saa tehtäväkseen ottaa itsestään kuvan tapahtumassa ja todistaa, ettei poissaolo ole lintausta.

NUORTEN TAPA VAIKUTTAA

Tuvialle on tärkeää vaikuttaa luonnon puolesta. Hän on ollut kasvissyöjä pienestä pitäen, sillä eläinrakkaus on saanut hänet kunnioittamaan kaikkea elävää. Nykyisin hän on vegaani ja aktiivinen ympäristön suojelija. Eräs Tuvian esikuvista on ilmastolakot aloittanut **Greta Thunberg**.

Viime vuonna 16-vuotias ruotsalainen Greta lakkoili ilmaston puolesta perjantaisin Ruotsin valtiopäivätalon lähellä, ja viime syksynä Tuvia liittyi mukaan Suomessa järjestettyyn Perjantait Gretan kanssa -kampanjaan. Ensimmäisellä kerralla Helsingissä

3

5

2

” Koska nuoret eivät voi äänestää, mielenosoitus on älyttömän hyvä tapa vaikuttaa.

eduskuntatalon rappusilla mukana oli kymmenkunta mielenosoittajaa.

Sittemmin ilmastolakoista tuli maailmanlaajuinen ilmiö, ja nuoret lähtivät organisoimaan yhteistä, isoa mielenosoitusta. Maaliskuun tapahtumassa mukana on satoja tuhansia nuoria yli sadasta maasta.

– Koska nuoret eivät voi äänestää, mielenosoitus on älyttömän hyvä tapa vaikuttaa, toteaa Tuvia.

JOUKKOVOIMAA

Aamupäivällä kokeen jälkeen Tuvia kavereineen liittyy vilkkaasti kuhisevaan nuorisojoukkoon Senaatin torilla. Kaikkialla näkyy erilaisia kylttejä ja kuuluu iskulauseiden virittelyä. Kello puoli yksitoista mielenosoitus lähtee liikkeelle, kun joukon johtajat antavat järjestäytymisohjeita mega-

fonilla, ja ilmastomarssi täyttää Helsingin Aleksanterinkadun. Tuvia kavereineen virittää kylttinsä esille. Sählymailan varresta on pidettävä lujasti kiinni, sillä tuuli tarttuu lakanaan kuin purjeisiin.

– Mitä me halutaan? Ilmastotekoja! Iskulauseiden aallot nousevat ja laskevat. Nuoret kulkevat Helsingin pääkatuja hymyssä suin ja rauhallisesti, eikä kukaan riehu. Viimein kulkue saavuttaa eduskuntatalon, ja nuoret asettautuvat rappusille Suomen poliittisen vallan keskipisteeseen.

Tuvia kyltteineen päätyy joukon eturiviin, niin että oma kyltti näkyy kauas. Rappusten yläosaan kertyy muutamia poliitikkoja seuraamaan, kun 16-vuotias **Atte Ahokas** Jokioisilta otti megafonin käteen ja aloittaa puheensa.

– Miten käy meille nuorille, kun koko elämämme kuulemme huonoja uutisia ympäristöstä? Nyt te aikuiset voitte vielä aloittaa kunnollisen ilmastopolitiikan harjoittamisen ja pelastaa maapallon tuholta, Atte vetoaa.

Puhe saa nuoret hurraamaan ja taputtamaan, ja uudet iskulauseet seuraavat toisiaan. – Ilmastolakko, nyt nyt nyt! Kun

2 Tunnelma ilmastomarssilla on iloinen ja rauhallinen, vaikka mukana oli noin 2 000 nuorta. He haluavat vaikuttaa siihen, että maapallon lämpeneminen voitaisiin estää.

3 Tuvia valmistautui ilmastolakkoon tekemällä omat mielenosoituskyltit yhdessä kavereidensa kanssa.

4

4 Kansainvälisen Fridays for Future -kampanjan nuorten ilmastolakko ulottui yli 120 maahan. Mukana oli noin pari tuhatta tapahtumaa muun muassa Sydneyssä, Hongkongissa, Lontoossa ja Kapkaupungissa.

5 Helsingissä ilmastolakko alkoi mielenosoitusmarssilla, joka lähti Senaatin torilta ja kulki Aleksanterinkatua ja Mannerheimintietä pitkin eduskuntatalon rappusille.

pieni tihkusade alkaa tuntua hydyttävältä, megafonista kuuluu kehoitus hypellä lämpimikseen. Viimein pidetään hiljainen hetki maapallo puolesta. Kaikki hälinä lakkaa muutamaksi minuutiksi, kun hiljaisuus valtaa eduskuntatalon rappuset.

– Fiilis on aivan mahtava. Tuntuu hienolta kokea, etten ole yksin ilmastoasioiden kanssa, kuvaa Tuvia tunnelmiaan.

ILMASTOTEKOJA

Mitä sitten ovat ilmastoteot, joita nuoret vaativat? Tuvia kavereineen ehdottaa asioita, joihin jokainen ihminen voi vaikuttaa omilla ratkaisuillaan.

– Yksin autoilun sijasta kannattaa matkustaa julkisilla liikennevälineillä. Muovinn määrää ei saa lisätä, vaan pitäisi käyttää muovittomia pakkauksia, sanoo 13-vuotias **Sara Martenson**.

– Kasvissyönti on ilmastoteko, ja tavaroita tulisi kierrättää, ehdottaa 14-vuotias **Kerttu Paakkanen**.

Tuvia muistuttaa, että jokaisen kannattaa kohtuullistaa kuluttamista ja miettiä tarkkaan, onko ostos tarve vai mielihalu. On myös asioita, joihin yksityinen ihminen

ei voi vaikuttaa, vaan pallo on päättäjillä.

– Yhteiskunnallisella tasolla fossiilista polttoaineista pitäisi päästä eroon mahdollisimman pian.

UNOHTUMATON PÄIVÄ

Parin tunnin mielenosoituksen jälkeen kylttiä pitelevät kädet alkavat puutua ja kostea viima kangistaa jäseniä. Tuvia kavereineen päättää pitää tauon, ja kasvisaterian äärellä he kertaavat päivän tapahtumia. Ilmassa on innostusta. Helsingin mielenosoituksen osallistuu pari tuhatta ihmistä, ja ympäri Suomea tapahtumia on lähes 30 paikakunnalla. Tuvia miettii, miltä Gretasta mahtaa nyt tuntua. Hänet on nimetty jo Nobelin rauhanpalkinnon ehdokkaaksi.

– Voi olla ihan tajunnan räjäyttävää ymmärtää, miten suuren asian Greta on saanut aikaan.

Illalla kotona Tuvia väsyttää, sillä mielenosoitus on vaatinut voimia. Samalla tuntuu, että tämä on päivä, joka ei koskaan unohdu. Ennen nukahtamista Tuvia miettii, saako ilmastolakko todella muutosta aikaan. Maapallon tilan parantamisella on jo kiire.

Kuuluuko lasten ääni?

Lasten kuulemisessa on menty isoin harppauksin eteenpäin. Silti osa lapsista kokee, ettei pysty vaikuttamaan tai ei ole tärkeä osa omaa koulu yhteisöä.

TEKSTI LIISA PARTIO KUVITUS ANTTI YRJÖLÄ

Vielä 1950-luvulla lasten tehtävä oli kuunnella aikuisia ja totella mukisematta annettuja ohjeita. Kysyminen tai mielipiteen esittäminen tulkittiin helposti niskuroinniksi ja pahantapaisuudeksi, josta saatiin rangaista kurittamalla.

Onneksi kasvatusopit ja lapsikäsitys ovat muuttuneet. Lapset osataan nähdä paitsi kehittyvinä myös ajattelevina ja toimivina yksilöinä, joita aikuisten pitää ja kannattaa kuunnella. Silti osallisuuden toteutumisesa on vielä tekemistä.

Tärkeä rooli muutoksessa on ollut lapsen oikeuksien sopimuksella, joka selkeästi takaa lapselle oikeuden tulla kuulluksi. Lasten kuuleminen on nostettu yhdeksi neljästä yleisperiaatteesta samalle tasolle kuin oikeus elämään ja kehittymiseen, oikeus syrjimättömyyteen ja lapsen edun ensisijaisuus.

Lapsella on oikeus saada tietoa itseään koskevista asioista, kertoa mielipiteensä ja vaikuttaa niihin – olla osallinen ja osallistua, kokea olevansa tärkeä osa yhteisöä ja toimia sen jäsenenä.

EI ALAIKÄRAJAA

Kuulluksi tulemisessa ei ole ikärajaa. Jokaisella lapsella, joka kykenee muodostamaan näkemyksensä, on oikeus ilmaista ja saada ne huomioon otetuiksi kaikissa itseään koskevista asioissa. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa lasten mielipiteet ja toiveet selvitetään ja otetaan huomioon heidän ikän-

sä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.

Puhe oikeuksista herättää usein kysymyksen vastuusta. Lapsen kuuleminen ei tarkoita, että valta ja vastuu päätöksistä siirtyisivät lapselle. Lapsen oikeus saada näkemyksensä huomioon otetuiksi ei tarkoita myöskään sitä, että päätösten tulisi olla lasten näkemysten mukaisia. Tarkoituksena on varmistaa lasten mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon itseään ja lapsia yleisesti koskevista asioista.

MITÄ LAPSET SANOVAT?

Kouluterveyskyselyn mukaan lapsilla ja nuorilla on runsaasti kokemuksia osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien puutteista.

Koululaiset arvioivat kyselyssä mahdollisuuttaan osallistua tai vaikuttaa muun muassa koulutyön suunnitteluun, yhteisten sääntöjen laatimiseen, kouluruokailuun ja tilojen, teemapäivien tai retkien suunnitteluun.

Peruskoulun 8.–9.-luokkalaisista vain 9 prosenttia arvioi vaikutusmahdollisuutensa hyväksi, lukiolaisista 10 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 22 prosenttia. 4.- ja 5.-luokkalaisista noin puolet arvioi osallistuneensa koulun asioiden, kuten sääntöjen, tapahtumien tai kouluruokailun, suunnitteluun.

Koululaiset arvioivat myös omaa rooliaan koulu yhteisössä. Suurin osa tuntee olevansa tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöä, mutta lähes 4 prosenttia kaikista 4.- ja

LAPSIA ON KANNUSTETTAVA VAIKUTTAMAAN

Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa niin henkilökohtaisessa asiassa, yhteisön jäsenenä kuin yhteiskunnan jäsenenä. Lapsenhuoltolaisissa edellytetään, että ennen kuin huoltaja tekee päätöksen lapsen henkilökohtaisessa asiassa, hänen tulee keskustella asiasta lapsen kanssa, jos se lapsen ikään ja kehitystasoon sekä asian laatuun nähden on mahdollista. Päätöstä tehdessään huoltajan on otettava huomioon lapsen mielipide ja toivomukset.

Yhteisöllistä osallisuutta on esimerkiksi koulun toimintaan vaikuttaminen. Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestäjän on edistettävä kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista.

Julkisen keskustelun perusteella lasten oikeus yhteiskunnalliseen osallisuuteen on kiistanalaisempi. Lasten toimijuutta ja aktiivisuutta on kyseenalaistettu ilmastomuutoskeskustelussa. Monet aikuiset ovat olleet kovin huolissaan lasten ja nuorten ilmastoaktiivisista, vaikka aktiivisuus on paitsi keino vaikuttaa myös keino niin sanotun ilmastoahdistuksen käsittelyyn.

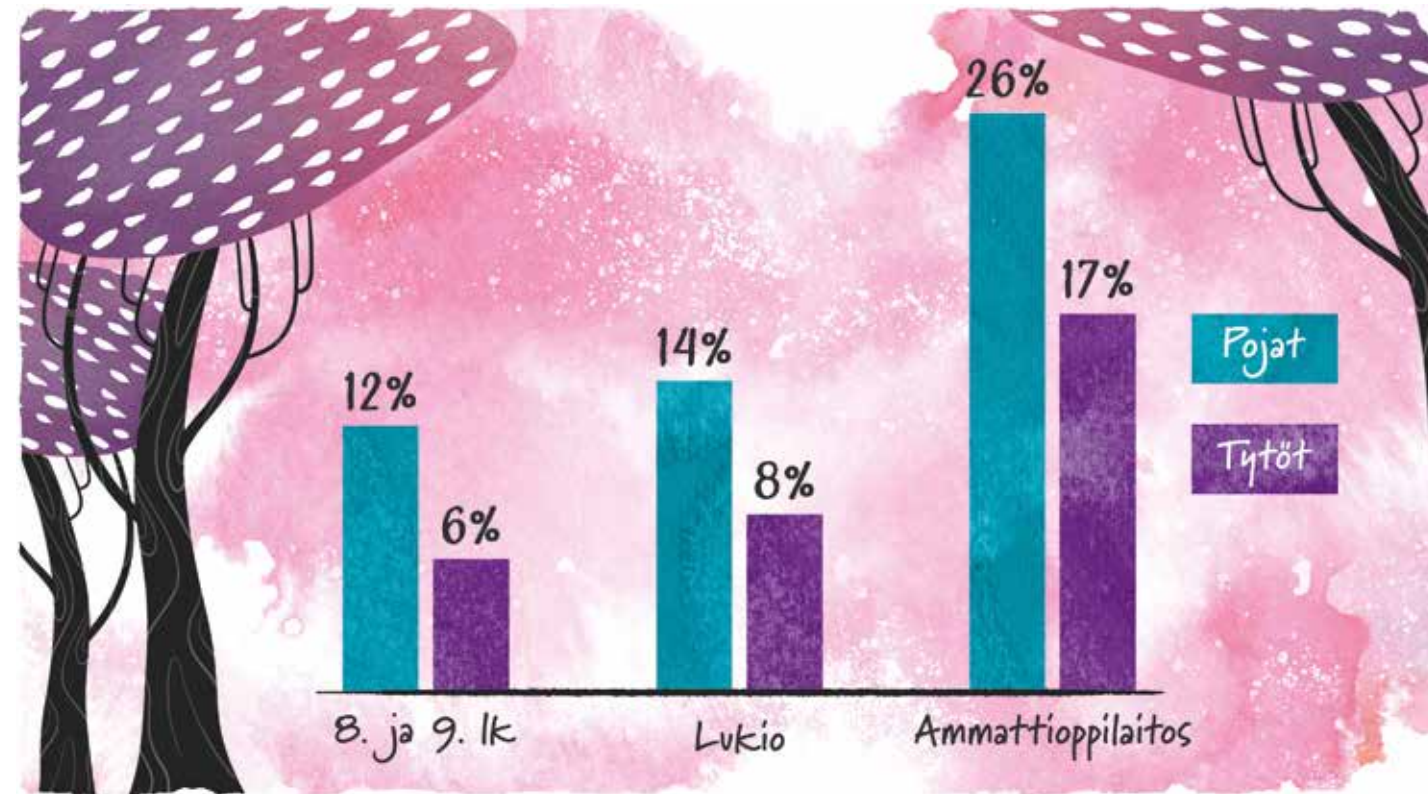
Oikeus yhteiskunnalliseen osallistamiseen kuuluu myös lapsille, vaikka äänioikeus on sidottu täysi-ikäisyyteen. Perustuslain säännös julkisen vallan velvollisuudesta edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon koskee myös lapsia. Perustuslain mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Myös tämä säännös koskee lapsia. Kun lapset ja nuoret pyrkivät vaikuttamaan esimerkiksi ympäristö- ja ilmastoasioissa, meidän kannattaa tukea heitä eikä lannistaa.

Lapset ja nuoret tuovat yhteiskunnallisten asioiden käsittelyyn tärkeitä näkökulmia ja omia kokemuksiaan. Meidän aikuisten on syytä käydä tiivistä vuoropuhelua lasten ja nuorten kanssa myös yhteiskunnallisissa kysymyksissä ja kuulla, mitä heillä on sanottavanaan. Se voi olla kaukonäköisempää kuin luulemme.

Esa Iivonen
johtava asiantuntija, lapsi- ja perhepolitiikka ja lasten oikeudet

HYVÄT VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET KOULUSSA

Lähde: Lasten ja nuorten hyvinvointi 2017, Kouluterveyskyselyn tuloksia, THL

5.-luokkalaisista vastaa, ettei näin ole. 8.- ja 9.-luokkalaisista sekä lukion 1.- ja 2.-luokkalaisista vastaava osuus on yli 9 prosenttia.

Entä kokevatko koululaiset olevansa tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa? 55 prosenttia 8.-9.-luokkalaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista sanoo kyllä. Melkein puolet siis vastaa ei.

Kyse ei ole siitä, ettei nuoria kiinnosta vaikuttaminen, päinvastoin, nuoria kiinnostaa myös politiikka. Opetus- ja kulttuuriministeriön huhtikuun alussa julkaiseman kyselyn mukaan lähes 60 prosenttia koululaisista haluaa vaikuttaa asioihin, eniten koulupäivään. Heitä kiinnostaa myös vaikuttaminen luonnonsuojeluaiheisiin sekä rakennettuun ja muuhun ympäristöön.

MIKSI KUULEMINEN EI TOTEUDU?

Osa lasten kuulemisen menetelmistä on kopioitu aikuisten maailmasta. Tavallisia tapoja on järjestää lomakekyselyjä, kokouksia ja edustuksellisia foorumeja, kuten nuorisovaltuustoja tai oppilaskuntien hallituksia.

Edustukselliset foorumit ovat tärkeitä ja tuovat lasten ja nuorten ääntä päätöksentekoon. Toisaalta koululaisen voi olla

vaikea edustaa laajaa joukkoa. Hiljaiset tai erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret jäävät helposti sivuun. Laitoksissa asuvat tai erityiskoulussa opiskelevat voivat jäädä myös kyselyjen ulkopuolelle. Aina menetelmiä ei muokata lasten ikätasoon sopiviksi.

Koululaiset kertovat, että osa kyselyistä ei vaikuta millään lailla tai kyselyyn vastanneille ei selviä, onko vastauksilla ollut vaikutusta. Joskus päätös saattaa olla päinvastainen kuin oppilaat ovat ehdottaneet, mutta heille ei kerrota, miksi heidän ideoitansa ei voitu toteuttaa.

MITÄ PITÄISI TEHDÄ?

Tarkastella kriittisesti lasten kuulemisen käytäntöjä. Etenkin pienten mutta myös isompien lasten kanssa osallisuus on arka huomiointia, kuuntelemista ja vuoropuhelua, jossa lapsi kokee olevansa tärkeä: sellainen henkilö, jonka mielipiteillä on merkitystä.

Tärkeää olisi myös vahvistaa kuulemisen käytäntöjä, kirjata esimerkiksi kunnan strategiaan konkreettiset toimet lasten kuulemiseksi. Varmistaa, että koulussa ja päiväkodissa jokainen lapsi tulee kuulluksi. Huolehtia, että kunnassa toimii nuorisovaltuusto ja siinä on laaja ja monipuolinen

edustus. Vahvistaa erityisesti heikossa asemassa olevien lasten ja nuorten osallisuus- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Lasten kuuleminen on tärkeä osa kansalaisuuden kasvamista. Kokemus kuulluksi tulemisesta luo pohjaa yhteisöllisyydelle ja luottamukselle ja tukee kokemusta siitä, että pystyy vaikuttamaan omiin asioihin ja on tärkeä osa lähiyhteisöä ja yhteiskuntaa.

Lapsen oikeuksien sopimus, 12. artikla

1. Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.
2. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.

MITÄ

LEIKITTÄIS?

Leikkipankki tuo kaikki leikit omaan taskuusi, sillä leikkipankki on yhtä lähellä kuin oma kännykkä.

800
LEIKKIÄ

leikkipankki.fi

LEIKKI
PANKKI

Leikkipankki on perustettu Suomen Kulttuurirahaston tuella ja sitä ylläpitää Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Nivea tukee leikkipankin kehittämistä.

Kaikki paikalleen ja paikka kaikelle

Kun kodin arki järjestetään yhdessä sujuvaksi, ei tarvitse tuskailla kadonneita sukkia tai tavarakaosta. Kokeile suurperheen äidin, tavaravalmentaja **Sanna Koskisen** konsteja.

TEKSTI MERJA RÄTY KUVAT COLOURBOX

”Ota lapset mukaan kodin järjestelyyn. Sopu säilyy paremmin ja lapset saavat kokea, että osaavat tehdä asioita ihan itse.

1 ETEINEN: KUUTIOT KÄYTTÖÖN

Järjestä lapsen tavaroille paikka lapsen korkeudelle. Lapsen kanssa voi askarrella kyltit, joiden avulla hän osaa panna vaatteet paikoilleen.

Varastoi eri kauden vaatteet esimerkiksi läpinäkyviin laatikoihin tai tyhjiöpusseihin.

Jos vaikkapa hanskoja on paljon, selvitä, mitä niistä käytetään: perusta ”parkkeerauslaatikko”, josta siirretään käytölokeroon vain ne, joita on esimerkiksi kuukauden aikana tarvittu, ja luovu lo-puista.

Ota kuutiot käyttöön. Keittiöön suunnitelluista seinäsäilytysratkaisuista voi löytää apu eteisen pikkutavaroille. Seinäsäilytyslevyt nipsuineen, lokeroineen ja postitelineineen helpottavat järjestelyä. Hyödynnä kapeat kenkäkaapit myös kauppakassien ja asusteiden säilytyksessä!

Jos eteisen seinässä on sähkökaappi, se on magneettisena alustana hyvä paikka muistilapuille ja lukujärjestyksille.

2 KEITTIÖ: TARPEELLINEN KÄDEN ULOTTOVILLE

Järjestä usein käytettävät tavarat käden ulottuville ja lähelle käyttöpaikkaansa. Selkeät kategoriat helpottavat työskentelyä: esimerkiksi leivontatarvikkeet voi järjestää omaan laatikkoonsa, jolloin kaikki tarvittava on kätevä ottaa esille kerralla.

Lapsen astiat on hyvä sijoittaa lapsen korkeudelle, näin lapsi voi ottaa omat astiansa itse.

Suosi alakaapeissa koreja ja laatikoi-

ta, jolloin tavarat saa helpommin syvistä kaapeista.

Lapsen aamu- ja välipalatarvikkeet kannattaa järjestää jääkaapin alaosaan valmiiksi. Aikuisen aamua keventää, kun kahvinkeitin ladataan valmiiksi jo illalla.

Aamuhässäkkää helpottaa kuvin toteutettu ”polku” lapsen aamutoimista: kouluun lähtijälle kuviin voi lisätä kellotaulut osoittamaan, mitä mihinkin aikaan pitää muistaa.

3 VAATTEET JA VAATEHUOLTO: HELPOTA LAJITTELUA

Pane kiertoon, älä säilö: tekstiilien ominaisuudet saattavat heikentää pitkässä säilytyksessä ja ajan mittaan vaatemakuinkin voi muuttua.

Järjestä ”muistolaatikko”, johon siirret ehdottomat lempivaatteet ja vaikkapa tärkeimmät askartelut.

Puolipitoisille vaatteille on hyvä järjestää jokin paikka, esimerkiksi kori, laatikko tai naulakko.

Värikoodin avulla lapsenkin on helppo lajitella vaatteet.

Sukkien parin etsintää helpottavat sukkipidikkeet. Kunkin perheenjäsenen sukille ja muulle pikkupyykille voi myös olla oma nimikoitu pesupussi.

Säädettävät, poraamatta kiinnitettävät suihkutangot helpottavat vaatteiden kuivatusta: tangolle mahtuu paljon henka-reilla kuivatettavia vaatteita.

4 LASTENHUONE: KARSII LELUMÄÄRÄÄ

Järjestele lelut omiksi kasoikseen lapsen kanssa. Miettikää, onko kaikki tarpeen – jos pikkuautoja on viisikymmentä, riittäisikö puolet.

Älä pidä esillä kaikkia leluja. Kun lelut tuntuvat leikityiltä, ne voi panna säilöön ja ottaa leikkiin levossa olleet. On kätevää myös silloin, kun lelut pitää puhdistaa esimerkiksi kihomatorumban vuoksi.

Nimikoikaa lelulaatikat. Kuva auttaa pientäkin lasta kokoamaan lelut oikeisiin paikkoihin.

Toivo lahjoiksi jotain muuta kuin tavaraa. Elämykset ja lapselle annettu aika eivät täytä komeroita, mutta tuovat mielihyvää ja iloa.

5 AUTOTALLI: HYÖDYNNÄ KATTO

Autotalin seinät, usein myös katto, ovat hyviä säilytyspaikkoja. Reikä- tai vanerilevyn voi kiinnittää sopivin kiinnityksin pienen työkalut. Autonrenkaalle soveltuu pyörillä kulkeva alusta tai niitä varten voi kiinnittää seinään pohjattoman kehikon, johon renkaat pannaan pystyasentoon vierekkäin.

Kannattimien varaan voi säilöä esimerkiksi kalastusvälineet, sukset ja muut pitkät tavarat. Kannattamalla ripustat myös erilaiset työkalut. Kattoon voi ripustaa esimerkiksi polkupyörät.

Kaikkea ei tarvitse omistaa: työvälineitä voi myös lainata tai vuokrata.

”Jos pikkuautoja on viisikymmentä, riittäisikö puolet?”

Miksi taapero haluaa lukea saman kirjan sata kertaa?

Tuttu kirja on pikkulapselle turvallinen keidas kaottisessa maailmassa.

TEKSTI LAURA PÖRSTI KUVA LAURA RIIHELÄ

Vuoden vanha valitsee hyllyltä taas saman kirjan – sen, joka on luettu tänään jo ainakin viidesti. Tylsää, huokaa vanhempi, mutta lapsella on valintaansa syynsä.

– Ihmisen aivoille on luontaista pyrkiä ennakoimaan, mitä seuraavaksi tapahtuu. Tämä vähentää ympäröivän maailman kaoottisuutta. Tutun kirjan valitsemalla pieni lapsi pyrkii jäsentämään ympäristöönsä”, selittää aivotutkija **Sari Ylinen** Helsingin yliopiston kasvatustieteellisestä tiedekunnasta.

Pienelle lapselle maailmassa on paljon uutta ja vierasta. Hän kesyttää siis toistola kaaosta.

– Tutussa kirjassa on turvallisia, ennakoitavia elementtejä: tuttuja hahmoja, sanoja ja riimejä, Ylinen muistuttaa.

Hänestä lapsen valintaa kannattaa kunniottaa. Kun lapsi saa valita kirjan ja nauttii lukuhetkestä, se kannattelee myöhempiä kiinnostusta lukemiseen. Lapsi saa myös onnistumisen kokemuksia, kun muistaa lempikirjastaan sanoja ja tapahtumia.

– En ole varma, onko edes olemassa fiksumpia tai vähemmän fiksuja kirjavalinto-

ja. Pienelle lapselle lukukokemuksen myönteisyys on tärkeintä.

PARAS KIRJA PIENELLE

Kaikki lukeminen on ihan pienillekin lapsille hyödyksi, tutkija korostaa. Äänneiden muistiedustukset kehittyvät aivoihin ensimmäisen puolen vuoden aikana, ja lukeminen vahvistaa niitä.

– Jo puolivuotias vauva ymmärtää useita sanoja. Hänelle voi lukea lorujen lisäksi suorasanaistakin tekstiä. Lukeminen vaikuttaa äännejärjestelmän kehitykseen ja ennustaa parempaa kielen kehitystä myöhemmin, Sari Ylinen kertoo.

Pienille vauvoille lorut ja runot sopivat erityisen hyvin. Ylinen kertoo viimeistelyvaiheessa olevasta tutkimuksesta, joka vertasi vastasyntyneiden aivojen reaktioita lauluun, runoon ja suorasanaiseen puheeseen.

– Juuri runomuoto aiheutti vastasyntyneiden aivoissa oppimista ilmaisevan reaktion. Päätelemme on, että synä on rytmin ennakoitavuus.

Lukemista voi aloitella jopa jo raskauden aikana. Tutkimukset kertovat, että vastasyntynyt reagoi musiikkiin, jota tälle on soi-

tettu levyiltä sikiövaiheessa.

– Jos äiti lukee kohdussaan olevalle vauvalle, vaikutus on varmasti vielä isompi, kun ääni kantautuu perille paremmin kuin levyiltä. Jos odottava äiti nauttii loruttelusta, tutut lorut voivat laukaista vauvassa mielihyvähormonin erityksen myös syntymän jälkeen, Ylinen toteaa.

SYLI ON PUOLI NAUTINTOA

Pienelle lapselle lukemisessa olennaista on myös yhteinen hetki vanhemman kanssa. Luettaessa lapsi ja vanhempi keskittyvät samaan asiaan. Tätä kutsutaan jaetuksi tarkkaavuudeksi.

– Se on otollinen hetki oppimiselle, kun vanhempi voi reagoida lapsen kysymyksiin, nimetä asioita ja selittää tapahtumia. Alle parivuotiaalle äänikirja ei toimi yhtä hyvin, koska sen kuuntelusta puuttuu vuorovaikutus, Sari Ylinen sanoo.

Sylikkään lukeminen tarjoaa rauhallisen läheisyyden kokemuksen. Sen merkitystä ei voi väheksyä.

– Lapset pyrkivät toistamaan palkitsevia juttuja. Jos pieni lapsi kokee lukemishetken mukavana, se auttaa innostumaan kirjoista myös myöhemmin.

Kokeile vaikka heti

1 Herkuttele kaikin aistein.
Miltä kirja kuulostaa, kun sitä koputetaan tai silittää? Miltä se näyttää haitariksi levitetynä? Entä millainen on kirjan varjokuva? Pieni lapsi tutustuu mieluusti kirjaan kaikilla aisteilla, myös maistamalla. Aikuinen voi heittäytyä mukaan – kirjahan on paljon muutakin kuin kuvia ja tekstiä.

2 Askartele oma kirja.
Oman kirjan koristelemisen rajana on vain mielikuvitus. Aihiksi sopii vanha kuvakirja, tai sivut voi leikata pahvista. Pieni lapsi nauttii nähdessään kirjassa kuvia itsestään tai läheisistään. Mikään ei estä lisäämästä sivuille tuttujen lelujen tai paikkojen kuvia. Kosketuskirja syntyy liimamalla sivuille vaikkapa ruttuista leivinpaperia, foliota ja karvaista kangasta tunnus-teltavaksi.

3 Palauta paperiliittymä.
Mitä enemmän lapsen kotona on kirjoja, sitä paremmin hän aikuisena ymmärtää lukemaansa ja hahmottaa matemaatiikkaa ja digiasioita, osoittaa tammikuussa Social Science Research -lehdessä julkaistu tutkimus. Ihannekirjaston koko on tutkimuksen mukaan 350 nidettä, mutta jo 80 kirjaa hyllyssä vaikuttaa positiivisesti.

Kirjojen konmaritusta ja sanomalehden lukemista digimuodossa voi siis miettiä myös tältä kannalta. Tiedetään, että lapsi oppii lukemisen mallin vanhemmiltaan, joten aamupalapöytään levitettyllä lehdellä tai vanhemman omalla lukuhetkellä sohvannurkassa on pitkäkestoisia vaikutuksia. Tutkimusten mukaan etenkin poikien lukuinto vahvistuu, kun he näkevät isän lukevan.

Tukioppilas on ilmapiirin ilopilleri

Uusi koulu voi olla melkoinen jännityksen aihe. Hyppä uuteen pehmittävät tukioppilaat, joita on lähes kaikissa Suomen peruskouluissa.

TEKSTI MERJA RÄTY KUVA TOMI TÄHTI

Järvenpään Kartanon koulussa tukioppilaita on parisenkymmentä, joista yksi on musiikkiluokalla opiskeleva 9.-luokkalainen **Saga Santonen**.

– Lähdin mukaan, koska tykkään kokeilla uusia asioita ja tukioppilastoiminta vaikutti kiinnostavalta. Olen sosiaalinen ja minusta on kiva olla kontaktissa ihmisten kanssa, Saga kertoo.

UUSI RYHMÄ TUTUKSI

Uusien 7.-luokkalaisten ryhmäyttäminen on yksi tukioppilaiden tärkeistä tehtävistä.

– Meillä jokaisella kolmen tai neljän hengen tukioppilasryhmällä on ryhmäytettävänä kaksi tai kolme seiskaluokkaa. Ryhmäytyksissä muun muassa leikitään sellaisia leikkejä, joihin on helppo osallistua. Ketään ei pakoteta mukaan, mutta tosi harva kuitenkin jättää osallistumatta.

Tukioppilailla on kahdeksantoista tunnin koulutus ja valmista materiaalia toimintaan on toki saatavilla. Aktiiviset nuoret kuitenkin kehittävät toimintaa itse koko ajan – vanhoihin kaavoihin ei suotta jämähdetä.

– Jokainen tukioppilasryhmä keksii aina jotain, ja jo keksittyjä ideoita jalostetaan sitten matkan varrella ja tietysti mietitään myös uusia juttuja. Kokouksissa päätetään

asiat ja yhteydenpidossa käytetään omaa WhatsApp-ryhmää.

HAUSKINTA ON JÄRJESTÄÄ TAPAHTUMIA

Tukioppilastoiminta, oppilaskunnan työryhmä, nuorisovaltuusto, partio, mukanaolo avustajana mainoksissa ja elokuvissa... Kun on aktiivinen, syntyy positiivinen kierre ja pääsee mukaan monenlaiseen toimintaan. Mutta miten sitä ehtii kaiken koulun päälle?

– Vähän mietin sitä välillä itsekin, Saga nauraa.

– Osallistun aika herkästi siihen, mitä vastaan tulee, sillä kaikesta oppii jotain uutta. Tukioppilana olen esimerkiksi kehittänyt ryhmätyötaitoja, kommunikaatio-kykyä ja järjestelmällisyyttä.

Sagan mielestä tukioppilastoiminnassa on hauskin tapahtumien järjestäminen.

– On tosi kivaa miettiä porukalla jotain mukavaa tekemistä koko koululle. Mieleen on jäänyt esimerkiksi järjestämämme Tukarishow. Testasimme, miten hyvin opettajat olivat perillä nuorisokulttuurista ja kuinka hyvin oppilaat tunsivat opettajansa. Joukkuekisassa taas oppilaiden joukkue sai esimerkiksi esitettäväkseen jonkin vanhemman tanssin ja opettajat puolestaan nuorille tutun tanssin. Opettajatkin heit-

täytyivät mukaan juttuihin tosi rennosti, Saga kiittää.

TOIVEISSA LISÄÄ YHTEISTYÖTÄ

Saga on tyytyväinen saamaansa koulutukseen ja koulun myötämielisyyteen tukioppilaiden ideoille. Kehitysideoita nuorella naisella kuitenkin on.

– Vaikka tukioppilaiden koulutus on ihan hyvä, sitä voisi olla enemmän. Lisäksi toivoisin, että koulutuksessa voisi käydä joskus asiantuntijoita esimerkiksi MLL:sta kertomassa ammattilaisen vinkkejä.

Myös laajempi verkostoituminen olisi Sagan mielestä eduksi tukioppilastoiminnassa.

– Olisi hienoa, jos meillä olisi yhteisiä koontumisia vaikkapa Uudenmaan tukareille. Tutustuisi uusiin ihmisiin laajemmin ja saisi ideoita.

Oivallukseni

- Porukalla pystyy tekemään enemmän kuin yksin.
- Ryhmähenki on tärkeä.
- Aktiivisuus kannattaa, silloin oppii uutta.

Haluatko MLL:n vapaaehtoiseksi?
Tutustu mahdollisuuksiin
► mll.fi/vapaaehtoiseksi

TUKIOPPILAAT

ovat 8.–9.-luokkalaista nuoria, jotka luovat kouluun hyvää yhteishenkeä. He suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa tukioppilasohjaajan kanssa. Tukioppilaat tutustuttavat 7.-luokkalaista toisiinsa, pitävät tunteja esim. kaveritaidoista ja mediakasvatuksesta ja osallistuvat koulun yhteisten tapahtumien järjestämiseen. Tehtäviin kuuluu myös kiinnittää huomiota yksinäisyyteen ja kiusaamiseen ja keskustella niistä koulun aikuisten kanssa. Tukioppilastoiminta on osa koulun hyvinvointityötä.

► mll.fi/tukioppilastoiminta

Mitä mietit vanhempi?

Osallistu kyselyyn!

MLL järjestää vanhemmille sekä muille lasten ja nuorten läheisille huoltajille Vanhemman ääni-verkkokyselyn, jolla selvitetään vanhempien huolia viimeisen vuoden ajalta. Lisäksi kysytään, mistä aiheista vanhemmat kaipaisivat lisää tietoa ja millaisia verkkoapuvälineitä he mieluiten käyttäisivät. Vastausaika on toukokuun loppuun saakka.

Vastausten avulla kehitämme MLL:n Vanhempainnettä vastaamaan entistä paremmin vanhempien toiveita ja tarpeita. Vanhempien viestit viedään myös päättäjien tietoon.

Kyselyyn pääset vastaamaan osoitteessa
www.mll.fi/vanhemmanaani

Vastanneiden kesken arvotaan 20 elokuvalippua.

MEIDÄN MLL

Etuja, iloa ja yhdistysten kuulumisia.

Lelutohtorit Milla Pirttilahti (vas.), Tilda Koskinen, Taru-Elina Mikkola ja Olivia Korkeela opastavat perheitä.

Kohtuukulutus alkaa lelulaatikosta

Mitä jos kysyisimme itseltämme ennen jokaista ostosta, onko kyseessä tarve vai halu? Tähän ajatukseen kiteytyy kohtuukulutuskasvatus, joka tähtää maapallon kestäkykyä kunnioittavaan elämäntapaan.

MLL:n Laajasalon paikallisyhdistyksen ja Reason ry:n toteuttama Lelutohtorit-hanke valittiin viime vuonna mukaan Sitran Maapalloliiga-kehitysohjelmaan, jossa tutkittiin kestävä arjen valintoja.

– Lähdimme kehittämään aihetta nuorten kanssa, koska he perivät kestävyyskriisin koetteleman maapallon, kertoo **Maijo Korkeela**.

Korkeela ideoi ja toteutti hanketta MLL:n perhekahvilassa tapaamansa **Marika Kaipaisen** kanssa. Yhteistyötahoksi valittiin Kuloaaren yhteiskoulu, josta mukaan lähti 13 lukiolaista. Yhdessä nuorten kanssa toteutettiin kohtuukuluttami-

sen opas ja Lelutohtori-konsepti, joissa herätellään tietoisuutta kulutuksen vaihtoehtoista.

YHTEINEN AIKA ARVOKASTA

Valkoiseen lääkärintakkiin pukeutunut lelutohtori on rooli, jonka suojissa abstraktia asiaa on helpompi käsitellä. Lapsiperheissä kuluttaminen konkretisoituu muun muassa lelujen hankkimisessa. Lukioikäisten lelutohtorien oma lapsuus on vielä niin lähellä, että suhde leluihin on tuoreessa muistissa.

– Vaikka minulla on ollut paljon erikoisia leluja, rakkaimpana muistiin on jäänyt vain muutama perinteisempi lelu, kertoo 19-vuotias **Olivia Korkeela**.

– Välillä ahdistaa, kun joka joulu sukulaiset kysyvät, mitä toivon lahjaksi. Tuntuu, että kaikkea on jo tarpeeksi, enkä tarvitse mitään uutta, kommentoi

18-vuotias **Milla Pirttilahti**.

Lelutohtorit ovat lanseeranneet aineetoman lahjakortin, joka kannustaa keksimään lahjoja, joista ei jää hiilijalanjälkeä. Aineeton lahja voi olla vaikka omatekemät kekkerit, yhteinen luontoretki tai kirjan lukeminen ääneen.

– Yhteinen aika on paljon arvokkaampaa kuin jokin tavara, toteavat 16-vuotiaat lelutohtorit **Tilda Koskinen** ja **Taru-Elina Mikkola**.

Lelutohtorit vierailevat perhekahviloissa ja iltapäiväkerhoissa, ja jakavat anti-ostoslistoja ja kohtuukulutuksen reseptejä. Hanke tähtää nyt valtakunnalliseksi toiminnaksi ja etsii uusia yhteistyökumppaneita kouluista ja MLL:n toimijoista.

– Tuntuu, että kohtuukulutukselle on nyt tilausta, sanoo Maijo Korkeela.

► www.lelutohtorit.com

Terkut yhdistyksistä!

Elimäen yhdistys järjesti rotinat viime vuonna Elimäelle syntyneille vauvoille ja heidän perheilleen. Leikin ja kahvittelun ohessa perheille esiteltiin vauvahierontaa ja heitä muistettiin paketilla, jossa oli mm. kylämummien kutomat vauvasukat.

95-vuotisjuhlavuottaan viettävä yhdistys painottaa toiminnassaan vertaistukea. – Perhekahvila on tärkein toimintamuotomme. Vauvatapaaminen on loistava tilaisuus esitellä MLL toimintaa, yhdistyksestä kerrotaan.

Vihdin yhdistyksen lastentarvikkeiden suurkirppis on supersuosittu tapahtuma, josta vastaa parinkymmenen vapaaehtoisen talkoorinki. Järjestelyjä tehdään parin päivän ajan. MLL:n jäsenet pääsivät täälläkin kertaa tutustumaan tarjontaan puoli tuntia ennen ovien avaamista. Kävijöitä kevään kirppis keräsi yhteensä puolisen tuhatta.

Mynämäen yhdistys järjestää vuosittain kuvauspäivän, jolloin vanhemmat voivat tulla perhekahvilaan lastensa kanssa kuvattavaksi. Silloin otetaan perhekuvia, kaverikuvia, muistoja isovanhemmille, kummeille sekä itselle. Muikku!

Savonlinnan yhdistys pitää kuukausittain vauvojen vanhemmille Vauvakinoa. Yhteistyötä tehdään kirjaston kanssa, jonka tiloissa leffaälämykset tarjotaan. Kesällä kokeillaan ensimmäistä kertaa myös Perhekinoa.

KERRO MUILLEKIN

Mitä mukavaa sinun yhdistyksessäsi tehdään? Kerro siitä lyhyesti kuvan kera ja lähetä osoitteeseen lapsemme@mll.fi

Liity jäseneksi

1.4–31.5.2019 MLL:n jäseniksi liittyneiden kesken arvomme 2 Viking Linen lahjakorttia, jotka oikeuttavat neljän hengen risteilyyn Tukholmaan A-luokan ikkunahytissä.
▶ www.mll.fi/jaseneksi

VASTAA JA VOITA

Kerro meille, mikä oli tämän lehden paras juttu. Samalla voit esittää juttuideoitasi. Vastaa netissä osoitteessa mll.fi/lukijakilpailu. Voit lähettää vastauksesi myös postikortilla osoitteeseen: Lapsemme, PL 141, 00531 Helsinki.

Kirjoitathan korttiin osoitteesi ja puhelinnumerosi. Tietoja käytetään vain palkinnon arvonnassa.

Lähetä vastauksesi netissä tai postissa viimeistään 10.6.2019. Vastaajien kesken arvomme kaksi Nivean tuotepakkausta. Arvo 40 euroa.

OTA EDUT KÄYTTÖÖN

Matkailu ja vapaa-aika

- Anttolanhovi
- Duudsonit Activity Park
- Elixia
- Hotelli Helka
- HopLop
- Ikaalisten matkatoimisto
- Ranuan eläinpuisto
- SIIDA – Saamelaismuseo ja luontokeskus
- Break Sokos Hotel Eden -kylpylä ja kuntosali
- Viking Line

Alennukset tuotteista ja verkkokaupasta

- Addnature
- Decola.fi
- ELLI Early Learning
- Instrumentarium
- GuardianX
- Jesper Junior
- Larun Moms
- Leikkien.fi
- Shadeshare-muamuurinkolasit
- Sisustusputiikki
- Synsam
- Vaapero-lastentarvike
- VM-Carpet

Auto- ja välinevuokraus

- Hertz-autovuokraamo

Paikalliset edut

- MLL:n jäsenperheet saavat yleensä alennuksia mm. paikallisyhdistysten kerhomaksuista. Muista mahdollisista paikallisista jäseneduista yhdistyksesi tiedottaa jäsenkirjeissään ja nettisivuillaan.

Lapsemme-lehti

- 4 kertaa vuodessa, maksaville jäsenille.

MLL PÄHKINÄNKUORESSA

- 87 000 jäsentä
- 548 yhdistystä
- 10 alueellista piiriä
- Etsi oman alueesi yhdistys tai piiri:
▶ www.mll.fi/yhdistyshaku

- Keskusjärjestö
▶ www.mll.fi/yhteystiedot

Hyödynnä jäsenedut

ETU
6 €

MLL:n jäsenille yli 3-vuotilaiden lippu 12 € (norm. 18 €) HopLopissa. Lipun hinta sisältää rajoituksettomaa yhtäjaksoista leikkiajan. Valvojina toimivat aikuiset pääsevät sisään veloituksetta. Etu ei ole voimassa koulujen loma-aikoina eikä arkijuhlapäivinä.

JOPA
20 %

MLL:n jäsenille jopa 20 %:n etu Viking Linen päivän hinnoista. Voimassa olevat tarjoukset ja tuotetunnukset: www.vikingline.fi/edut/mll

JOPA
15 %

MLL:n jäsenille jopa 15 %:n etu normaaleista Hertz-autovuokraamon vapaa-ajan hinnoista (sis. vapaat ajokilometrit, kolari- ja varkausturvan sekä verot). Varauuskoodi: CDP 686935.

Katso jäsenetujen tarkempi sisältö ja lue lisää muista MLL-jäseneduista
▶ mll.fi/jasenedut

Kysy jäsenyydestä

Voit lähettää sähköpostia osoitteeseen jasenpalvelu@mll.fi tai soittaa ti-to klo 9–11 numeroon **075 324 5540**. Muuttuneet yhteystietosi voit ilmoittaa täyttämällä lomakkeen osoitteessa
▶ mll.fi/jasenyys

MLL :N JÄSENI LLE PERHEINEEN

- Pääsylippu -2€ normaalihinnasta.
- Kausikorteista 10% alennusta.
- Lounas euroa halvemmalla.
- Retkipaketti: Lippu + Pikku Duudson Burger -ateria 20€.*
- * Retkipaketti vähintään kymmenen hengen ryhmille.
- Edut saa käyttöön MLL:n jäsenkorttia näyttämällä.

Rebekka Rohkea ja iskä

TEKSTI MARIA HYVÄRI KUVA PETTERI LÖPPÖNEN

Markus Tuukkanen, 35, Raahel

”Rebekka oli aika pieni, kun aloimme kutsua häntä Rebekka Rohkeaksi. En tiedä, mistä nimi tuli, mutta se on pitänyt paikkansa. Rebekka on sosiaalisesti rohkea ja ennakkoluuloton ja pärjää erilaisten ihmisten kanssa. Hän lähtee mukaan juttuihin, jotka ovat uusia ja vaativat ehkä kynnnyksen ylittämistä, mutta hän ylittää sen vaivattomasti. Sitä on kiva katsella vaikka jääkiekkokentällä, kun hän pelivuorossa pelaa isoveljen kanssa. Tulee mukava aihlaus, kun näkee, että lapsi pistelee menemään eikä ollenkaan ujostele siellä.

Rebekan pianotunneilla olen ollut kaverina mukana ja on soiteltu kotona. On kiva, kun hän välillä haluaa, että vanhempi lähtee mukaan tunneille. Näen, että Rebekka pitää sitä, että iskä on mukana. Hän hymyilee välillä sieltä pianon takaa.

Rebekka on opettanut minulle ennakkoluulottomuutta ja luottamusta siihen, että kaikesta selviää. Se on hieno piirre hänessä. Rebekka pitää puolensa. Hän uskaltaa tuoda oman mielipiteensä esille, eikä ole muiden vietävissä. Hän aistii, jos joku on alakynnessä ja haluaa silloin mennä alakynnessä olevan puolelle.

Omat lapset ovat valtava lahja. Olen saanut olla Rebekkaa lähellä, kun jään hoitamaan häntä kotiin, kun hän oli vauva. On hienoa, että saa olla lapsen kanssa ja tietää, miten tärkeitä kuukausia, vuosia ja hetkiä ne ovat, kun lapsi kasvaa. Vanhempi on turva ja lapsi saa olla lapsi, eikä hänen tarvitse selviytyä liikaa itse. Saa tulla syliin, saa itkeä, saa olla kiukuinen.

Iltaisin, kun lapset nukkuvat, saatan kiertää huoneet ja pysähtyä hetkeksi kat-

somaan jokaista lasta, kun he siinä nukkuvat. Ne ovat niitä vanhemmuuden hienoita hetkiä.”

Rebekka Tuukkanen, 8, Raahel

”Meidän iskä on semmoinen hauska ja mukava. Se tekee kaikennäköisiä temppejuja. Iskä on hyvä tekemään ruokaa: makaronilaatikkoo, tortilloja ja mummon pihvejä.

Me ollaan yhdessä aika paljon ulkona, enimmäkseen tuossa meidän pihalla. Tuolla parin puun takana on semmonen polku, josta pääsee merelle.

Iskä on opettanut meille kaikenlaisia leikkejä. Me tehdään majoja ja leikitään vaikka pollaa ja rollaa. Iskä on poliisi ja me rosvoja ja se ajaa meitä takaa.

On kiva, kun iskä on mukana pianotunneilla. Siitä saa vähän niin kuin tukea.”

TOHVELISANKARI

Sisätossut kerhoon ja päiväkotiin

20% Alennuskoodi

Tilaa tossut osoitteesta: www.tohvelisankari.fi
Syötä alennuskoodi 7404240 ostoskorivaiheessa
ja saat 20% alennuksen kaikista tuotteista!

Oppi&ilo

Miten vesi
kirjoitetaan
kolmella
kirjaimella?

VASTAUS: JÄÄ

Tutki, kokeile ja oivalla!

Uusi Tiedeseikkailu-
sarja nyt kaupoissa.
MLL:n jäsenenä saat
-10 % alennuksen
verkkokaupastamme
oppijailo.fi koodilla
MLL2019.

Tiedeseikkailu: Vesi

Sukella vesiaiheiseen
tiedeseikkailuun.
4-8-vuotiaille.

Tiedeseikkailu: Energia

Hiuksia nostattavia
tutkimuksia!
5-8-vuotiaille.

Tiedeseikkailu: Omat tutkimukseni

Helppoja ohjeita omiin
tutkimuksiin luonnossa
ja kotona.
4-8-vuotiaille.

